

Проект “Місцевий розвиток, орієнтований на громаду – II»

Початковий звіт про діяльність Проекту за 2011 рік

Проект фінансується
Європейським Союзом

Empowered lives.
Resilient nations.

Проект співфінансується і
впроваджується ПРООН

ВДЯЧНІСТЬ НАШИМ ПАРТНЕРАМ

Кабінет міністрів
та Верховна Рада
Автономної
республіки Крим

Черкаська обласна
державна
адміністрація та
рада

Чернігівська
обласна державна
адміністрація та
рада

Чернівецька
обласна державна
адміністрація та
рада

Дніпропетровська
обласна рада

Донецька обласна
державна
адміністрація та
рада

Івано-Франківська
обласна державна
адміністрація та
рада

Харківська обласна
державна
адміністрація та
рада

Херсонська
обласна державна
адміністрація та
рада

Кіровоградська
обласна державна
адміністрація та
рада

Хмельницька
обласна державна
адміністрація та
рада

Київська обласна
державна
адміністрація та
рада

Львівська обласна
державна
адміністрація та
рада

Луганська обласна
державна
адміністрація та
рада

Миколаївська
обласна державна
адміністрація та
рада

Одеська обласна
державна
адміністрація

Полтавська
обласна державна
адміністрація та
рада

Рівненська
обласна державна
адміністрація та
рада

Сумська обласна
державна
адміністрація та
рада

Вінницька обласна
державна
адміністрація та
рада

Волинська
обласна державна
адміністрація та
рада

Тернопільська
обласна державна
адміністрація та
рада

Закарпатська
обласна державна
адміністрація та
рада

Запорізька
обласна державна
адміністрація та
рада

Житомирська
обласна державна
адміністрація

а також

200 районним радам/районним державним адміністраціям

835 сільським/міським радам

702 організаціям громад

членам Координаційної ради Проекту

партнерським вищим навчальним закладам та інститутам

Європейському Союзу та Програмі розвитку ООН

та усім установам і особам, залученим до процесу впровадження, за їхнє співробітництво протягом звітного року, зокрема
НУО, засобам масової інформації, іншим державним і приватним установам.

ЗМІСТ

Робоче резюме

Стислий статистичний огляд

Вступ

1. Глава 1. Вступ
2. Глава 2. Налагодження партнерства
3. Глава 3. Розвиток структур підтримки
4. Глава 4. Розбудова спроможності
5. Глава 5. Мікро-проекти
6. Глава 6. Управління знаннями
7. Глава 7. Заходи, що започатковуються
8. Глава 8. Комунікація і наочність
9. Глава 9. Консультації та управління
10. Глава 10. Досвід і перспектива на майбутнє

Додатки

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

АРГ	Асистент з розвитку громад (співробітник Проекту в регіоні)
АРК	Автономна Республіка Крим
ЄС	Європейський Союз
КУП	Команда управління Проектом (головний офіс МРГ у Києві)
МВ	Меморандум про взаєморозуміння (аналогічний УП)
МП	Мікро-проект (проект громади)
МПП	Мікро-проектна пропозиція
МРГ	Проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду»
ОГ	Організація громади
ОДА	Обласна державна адміністрація
ОКР	Обласна координаційна рада
ОПВ	Обласний підрозділ з впровадження Проекту (те ж саме, що і ОРЦГ)
ОР	Обласна рада
ОРЦГ	Обласний ресурсний центр громад (теж саме, що і ОПВ)
ПРГ	План розвитку громади
ПРООН	Програма Розвитку Організації Об'єднаних Націй
РДА	Районна державна адміністрація
РР	Районна рада
РРЦГ	Районний ресурсний центр громад
СР/ МР	Сільська/ міська рада
УП	Угода про партнерство (аналогічна МВ)
ФМР	Форум місцевого розвитку

РЕЗЮМЕ

Друга фаза Проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» розпочалась із підписання Угоди між Урядом України та Європейським Союзом 31 травня 2011 року. Проект МРГ-II фінансується Європейським Союзом, співфінансується та впроваджується Програмою розвитку ООН за підтримки Уряду України та у партнерстві з місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування. Загальний бюджет Проекту складає 17 млн. євро, з яких 98,4% є внеском ЄС, а 1,6% - співфінансування з боку ПРООН. Проект триватиме 4 роки (червень 2011 р. - червень 2015 р.).

Проект МРГ-II спрямований на поширення підходу до місцевого розвитку, орієнтованого на громаду, з метою зміцнення процесу врядування на основі участі та сталого розвитку, а також з метою підвищення енергоефективності на місцевому рівні.

Проект впроваджується у всіх 25 регіонах України, охоплюючи 200 районів, 900 сільських/міських рад (з населенням менше 10 тис. чол.) і 900 місцевих громад.

МРГ-II підтримує пілотні сільські громади у вирішенні найбільш актуальних проблем їхнього розвитку, допомагаючи їм самоорганізуватися, розвинути потенціал та впровадити невеликі громадські ініціативи (900 мікро-проектів) у одному з пріоритетних напрямків діяльності Проекту: охороні здоров'я, охороні навколишнього природного середовища, енергоефективності, водопостачанні, місцевому економічному розвитку. Окрема увага приділяється закріпленню знань і досвіду, набутих у галузі місцевого розвитку, орієнтованого на громаду. З цією метою передбачено створення центру управління знаннями та включення цих знань у навчальну програму.

Проект використовує інструмент соціальної мобілізації для об'єднання зусиль міських громад і місцевих органів влади з метою спільного прийняття рішень, спільного несення витрат, впровадження проектів громад і створення сталого механізму. З цією метою створюються та зміцнюються необхідні структури підтримки. Очікується, що 16000 представників громад і 2000 державних службовців/виборних посадовців візьмуть участь у заходах з розбудови спроможності, що дозволить їм зрозуміти методологію МРГ та впроваджувати передбачені Проектом заходи.

Діяльність МРГ-II у 2011 році (червень-грудень) була зосереджена на закладенні підвалин для реалізації конкретних заходів із Проекту у 2012 році й наступних роках. Сукупні здобутки показують, що МРГ досяг усіх цілей, поставлених на 2011 рік, за винятком декількох. Основні досягнення Проекту в цифрах представлені у стислому статистичному огляді та описані нижче.

- **Партнерство** налагоджено з 24 обласними органами влади та Урядом Криму, 200 районними органами влади та 835 сільськими/міськими радами. Цим було досягнуто майже усіх цілей, пов'язаних з налагодженням партнерства.
- **Розвиток структур підтримки:** було створено/перенесено з фази I 709 організацій громад (ОГ) за участю 232`606 чоловіків/жінок, які представляють 155`232 домогосподарства з 782 відібраних громад. Для забезпечення процесу планування знизу-догори і прийняття рішень на основні участі на районному рівні було створено 87 форумів місцевого розвитку (ФМР), а 98 ФМР було перенесено з фази II. Аналогічним чином, 25 обласних координаційних рад (ОКР) було перенесено з МРГ-I на регіональному рівні.

Для підтримки функціонування ФМР і ОКР були створені/зміцнені відповідно 173 районні ресурсні центри громад і 23 обласні ресурсні центри громад.

Таким чином, більша частина роботи, пов'язаної з розвитком структур підтримки, виконана.

- **Розбудова спроможності:** з метою підвищення кваліфікації кадрів, залучених до реалізації МРГ-II, було організовано серію тренінгів для 70 співробітників Проекту, 3798 керівників ОГ та 1177 державних службовців/виборних посадовців і членів громад. Для використання співробітниками Проекту, державними службовцями/виборними посадовцями та членами громад були розроблені/оновлені необхідні оперативні посібники/настанови. Цим було виконано основне завдання у сфері розбудови спроможності, поставлене на звітний період.
- **Планування громад:** протягом звітного періоду 516 ОГ підготували плани розвитку громад. За допомогою процесу планування знизу-догори 326 пріоритетів громад були інтегровані у плани органів місцевого самоврядування за результатами спільних рішень, прийнятих на засіданнях форумів місцевого розвитку (ФМР).

- **Мікро-проекти:** протягом звітнього періоду 112 мікро-проектних пропозицій було схвалено для фінансування. Загальна вартість цих мікро-проектів становила 19,6 млн. грн. (1,9 млн. євро). 8,2% цих витрат покривають ОГ, 17,4% - сільські/міські ради, 30,6% - районні органи влади, 1,4% - обласні органи влади, 40,4% - Проект МРГ, 2,0% - приватні спонсори.

85,7% мікро-проектів стосуються енергозбереження, потім йдуть проекти з охорони здоров'я (8%), водопостачання (5,4%) і навколишнього середовища (0,9%). Слід зазначити, що 73,1% цих мікро-проектів стосуються шкіл/дитячих садків, 9% - фельдшерсько-акушерських пунктів, а 17,9% - інших потреб громад, наприклад, вуличного освітлення, водопостачання, видалення відходів. Загалом вигоду від цих мікро-проектів отримують 146704 особи.

Основна частина коштів на фінансування реалізації цих затверджених мікро-проектів буде перерахована у 2012 році.

- **Управління знаннями:** було налагоджено партнерство (а) з Національною академією державного управління при Президенті України з метою підвищення рівня знань державних службовців щодо підходу до сталого місцевого розвитку, орієнтованого на громаду; (б) з чотирма вищими навчальними закладами на предмет введення навчальної програми щодо засад МРГ; (в) з Українською асоціацією місцевих і регіональних влад для створення центру управління знаннями та навчання виборних посадовців. Було завершено підготовку та публікацію різноманітних документів щодо досвіду МРГ-I.

Було досягнуто взаєморозуміння з представництвами ПРООН у Киргизстані та Вірменії щодо підтримки у розробці проектного документу на основі українського досвіду. Цю роботу буде проведено у 2012 році.

- **Відтворення методології:** з метою інтерналізації методології МРГ було проведено опитування серед регіональних органів влади на предмет виявлення зацікавленості у реалізації програми підтримки громад за методологією МРГ. 22 регіони висловили зацікавленість та звернулися з проханням надати допомогу в цьому напрямку ще 122 районам.
- **Інформування і комунікація:** у звітному періоді було організовано 265 медіа-заходів (у т.ч. регіональні та районні семінари, прес-конференції тощо); було зафіксовано 1244 випадки висвітлення у ЗМІ та розповсюджено 70 випусків регіональних інформаційних бюлетенів.
- **Фінансові показники:** станом на кінець грудня 2011 року було освоєно коштів на суму 1,7 млн. дол. (1,1 млн. євро). Це відповідає 90% загальному бюджету МРГ на 2011 рік.

Отримані уроки: у звітному періоді були виявлені наступні труднощі та можливості.

- Було відзначено великий попит на роботу з Проектом МРГ. Декілька нових районів і сільських/міських рад, які хотіли взяти участь, включити не вдалося, а декілька «старих» (з МРГ-I) районів і сільських/міських рад неможливо було включити через те, що бачення МРГ-II полягає в охопленні нових територій. Чимало регіональних органів влади висловили незадоволення тим, що запропонована їм квота територій виявилася меншою, ніж вони очікували.
- Виникли труднощі з найманням компетентних фахівців у галузях енергозбереження/навколишнього середовища і розвитку малого бізнесу. Як наслідок, ці два пріоритетні компоненти не вдалося розпочати у 2011 році.
- 11 з 25 регіональних органів влади затвердили коротко- або середньострокове бачення (соціально-економічні програми), які дозволять їм підтримувати впровадження/відтворення методології МРГ. Майже всі регіональні органи влади виділили бюджет на розподіл витрат між районними органами влади. Таким чином, МРГ-II продемонструє розширену фінансову підтримку за участю регіональних, районних і місцевих органів влади.
- Ефективною є координаційна роль Секретаріату Кабінету Міністрів України. Його діяльність може сприяти досягненню синергії між відповідними міністерствами/департаментами та Проектом МРГ-II і відтворенню методології МРГ у регіональному масштабі.

Перспективи діяльності МРГ-II на 2012 рік включають бюджет у розмірі близько 8 млн. дол. (5,6 млн. євро) на проведення наступних конкретних напрямів діяльності на тлі двох масштабних національних заходів – ЄВРО-2012 і національних виборів, які можуть вплинути на темпи впровадження Проекту:

- завершення створення структур підтримки;
- реалізація заходів з розбудови спроможності;

- впровадження мікро-проектів, пов'язаних із соціальною/комунальною інфраструктурою та енергоефективністю;
- започаткування і виконання роботи з економічного компоненту;
- виконання роботи з розроблення навчальної програми;
- створення центру управління знаннями;
- діалоги та діяльність щодо програмних рекомендацій;
- відтворення методології МРГ.
- Початок впровадження економічного компоненту;
- Запровадження відповідних курсів до навчальних програм ВНЗ;
- Встановлення центру управління знаннями;
- Діалог та діяльність у напрямку удосконалення відповідного законодавства;

СТАТИСТИЧНІ ДАНІ

№	Діяльність	План на всі роки		План на 2011 р.	Фактично за 2011 р.
		од.вим.	к-ть		
1	Підписання угод про партнерство з регіонами	к-ть	25	25	25
2	Відбір районів і налагодження партнерства	к-ть	200	200	200
3	Відбір сільських/міських рад і налагодження партнерства	к-ть	900	900	835
4	Відбір громад для місцевих заходів	к-ть	900	900	782
5	Організації громад				
	Створення ОГ/перенесення з фази I	к-ть	900	100	709
	Громади МРГ-I	к-ть			133
	Нові громади	к-ть			576
	Оформлення ОГ	к-ть			
	Зареєстровано у СР/МР	к-ть			
	Юридично зареєстровано	к-ть			
	Участь/членство домогосподарств				
	Цільові домогосподарства	к-ть			210785
	Залучені домогосподарства	к-ть			155232 (73,6%)
	Члени ОГ (усього)	к-ть			232606
	Члени ОГ – чоловіки (усього)	к-ть			100126 (43%)
	Члени ОГ – жінки (усього)	к-ть			133475 (57%)
6	Форуми місцевого розвитку (створені/перенесені з фази I)	к-ть	200	200	182
	Проведення засідань ФМР		-	-	226
7	Обласні координаційні ради, перенесені з фази I	к-ть	25	10	11
	Проведення засідань ОКР				
8	Створення ресурсних центрів громад / перенесення з фази I	к-ть	223	170	173
	Розбудова спроможності РЦГ	к-ть	200	10	19
9	Розвиток кадрових ресурсів				
	Проведено тренінгів	к-ть	-	-	649
	Учасники тренінгів (без повтору)	к-ть	18000	2100	5042
	Члени ОГ	к-ть	16000	2000	3795
	Працівники місцевих органів влади	к-ть	2000	100	1177
	Персонал Проекту			-	70
10	Планування розвитку громад				
	ОГ з підготовленими ПРГ	к-ть	900	100	516
	Затвердження та інтеграція ПРГ	к-ть	900	100	321
11	Підтримка мікро-проектів	к-ть	600	100	112
	Галузевий розподіл				
	Енергоефективність	%	-	-	85,7
	Водопостачання	%	-	-	5,4
	Фельдшерсько-акушерські пункти	%	-	-	8,0
	Навколишнє середовище	%	-	-	0,9
	Загальна вартість схвалених МПП	млн. грн.			19,6
	Частка ОГ	%	5	5	8,2
	Частка місцевої, районної, регіональної влади	%	45	45	49,4
	Частка МРГ	%	50	50	40,4
	Частка інших партнерів (приватних спонсорів)	%	0	0	2,0
	Характеристики вигодонабувачів схвалених МП				
	Населення вигодонабувачів	к-ть	-	-	146704
	Вигодонабувачі-установи	к-ть	-	-	112
	Школи/дитячі садки (всього)	%	-	-	73,1
	ФАП (всього)	%	-	-	9
	Місцеві громади (всього)	%	-	-	17,9
12	Компонент «енергоефективність»				
	Підтримані мікро-проекти	к-ть	300	-	-
	Підтримка стратегічних планів з енергоефективності	к-ть		-	-
	Підтримка розробки технічних проектів	к-ть		-	-
13	Розбудовані агросервісні кооперативи	к-ть	17	-	-
	Підтримані економічні мікро-проекти	к-ть	17	-	-
14	Управління знаннями				
	Партнерство з ВНЗ	к-ть	10	8	5
	Навчальні програми, впроваджені у ВНЗ	к-ть	2	-	-
	Центр управління знаннями	к-ть	1	-	-
15	Інформаційна кампанія та стратегія роботи з ЗМІ				
	Медіа-заходи	к-ть	-	-	265
	Висвітлення у ЗМІ	к-ть	-	-	1244
	Публікації (веб-сайти)	к-ть	-	-	580
	Інформаційні бюлетені	к-ть	-	-	70
16	Фінансові витрати (орієнтовно)	млн. \$/€	23,3/17,1	1,9/1,3	1,7/1,1

ВСТУП ВСТУП

1.1 Підґрунтя

Упродовж першої фази діяльності Проекту МРГ вдалося поширити підхід до місцевого розвитку, орієнтованого на громаду, на всю територію країни. Це сприяло зміцненню врядування на основі участі, забезпечило підтримку та розбудову місцевої спроможності щодо розвитку, орієнтованого на громаду, та заохотило відносини співробітництва між громадами й місцевою владою. Хоча був досягнутий певний прогрес у покращенні прозорості, відповідальності та якості громадських послуг, залишилися можливості для подальшого вдосконалення і поширення підходу, орієнтованого на громаду. Крім того, було визнано, що слід віддати пріоритет вирішенню таких нагальних проблем, як енергоефективність та високий рівень безробіття в сільській місцевості¹.

У контексті вищевикладеного Уряд України та Європейський Союз розглянули можливість продовження терміну дії Проекту МРГ на чотири роки. 31 травня 2011 року Перший Віце-прем'єр-міністр, Міністр економічного розвитку та торгівлі України Андрій Клюєв та Європейський комісар з питань розширення та Європейської політики сусідства Штефан Фюле підписали відповідну угоду.

Проект МРГ-II фінансується Європейським Союзом та співфінансується і впроваджується Програмою розвитку ООН за підтримки Уряду України та у партнерстві з місцевими органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування. Загальний бюджет Проекту складає €17,125 млн., де 98,4% - внесок ЄС, а 1,6% - частка ПРООН. Термін дії Проекту – 4 роки (7 червня 2011 р. – травень 2015 р.).

1.2 Мета

Загальна мета Проекту МРГ полягає у сприянні сталому соціально-економічному розвитку на місцевому рівні шляхом зміцнення врядування на основі участі та заохочення ініціатив, спрямованих на розвиток громад, на всій території України.

Завдання Проекту полягають у наступному:

- заохочувати орієнтований на громаду підхід до місцевого врядування і сталого розвитку;
- підвищувати енергоефективність на місцевому рівні;
- підтримувати створення і ведення на місцевому рівні бази та мережі передової практики і знань щодо залучення громад та врядування на основі участі.

1.3 Методологія впровадження

Стратегічна ціль Проекту полягає у розбудові спроможності місцевих громад і органів влади щодо участі у процесі спільного прийняття рішень та використання цієї спроможності для співробітництва між широким колом зацікавлених сторін і реалізації багатогалузевих заходів із забезпеченням співпричетності до цього процесу на місцевому рівні. Цей процес здійснюється за принципом **знизу догори** і передбачає залучення до процесу в міру підвищення його рівня зацікавлених сторін на місцях, на мезо-рівні й на макрорівні. Процес впровадження Проекту МРГ передбачає комплекс напрямів діяльності та заходів, який у кінцевому підсумку дає результати, заплановані Проектом.

На національному рівні Проект працює з профільними міністерствами, парламентськими комітетами, національними об'єднаннями місцевих рад та іншими зацікавленими сторонами за загальної

¹ Довідка про результати Проекту МБР-I наведена у Додатку I. Докладно про МРГ-I див. на веб-сайті www.cba.org.ua/one

координації з боку Секретаріату Кабінету Міністрів України (СКМУ). На регіональному рівні Проект співпрацює з обласними державними адміністраціями (ОДА) та обласними радами (ОР) (у Криму – з Радою Міністрів і Верховною Радою АР Крим). На районному рівні Проект діє у партнерстві з районними державними адміністраціями (РДА) і районними радами (РР.). На місцевому рівні налагоджено партнерство з сільськими та міськими радами (СР/МР).

Географічну сферу дії Проекту утворюють відібрані райони, сільські/міські ради та місцеві громад. Їх відбір проводився шляхом **відкритого конкурсу** за критеріями рівня соціально-економічних труднощів, зокрема у таких сферах, як охорона здоров'я, водопостачання, енергопостачання і стан навколишнього середовища. Через процес відбору Проект охоплює ті території та групи населення регіону/району, які потерпають найбільше.

Діяльність Проекту МРГ на місцевому рівні ведеться у рамках **партнерства** з зацікавленими сторонами. Вона ґрунтується на готовності та прихильності партнерів (громад, сільських і міських рад, районних органів влади, обласних органів влади, вищих навчальних закладів, об'єднань органів місцевого самоврядування, приватного сектора) до участі у витратах та спільного ухвалення рішень.

Проект використовує **інструмент соціальної мобілізації** для залучення зацікавлених сторін і створення середовища (структур підтримки) для спільного прийняття рішень і впровадження ініціатив. Організація громади (ОГ) формується за участі 80% або більш домогосподарств відібраної громади з метою відображення спільного бачення громадою своїх пріоритетів та їхньої реалізації; форум місцевого розвитку (ФМР) створюється на районному рівні для спільного прийняття рішень, мобілізації ресурсів та координації на місцях; обласна координаційна рада (ОКР) створюється на регіональному рівні (область/АР Крим) для моніторингу діяльності Проекту в регіоні, вирішення питань, пов'язаних із місцевою політикою та процедурами, підтримки розроблення програм і мобілізації ресурсів. На національному рівні створено Координаційну раду, яка забезпечує координацію діяльності та консультативну підтримку в національному масштабі.

Спроможність ОГ розбудовується так, щоб вони могли приймати рішення спільно з місцевими органами влади, мобілізувати ресурси, впроваджували місцеві пріоритети та забезпечували сталість результату. Спроможність партнерів (сільських і міських рад, районів, областей тощо) зміцнюється у плані розвитку людських ресурсів для реалізації підходу на основі участі, поширюваного Проектом. В якості інструментів розбудови спроможності використовуються тренінги, ознайомчі поїздки, діалоги та малі гранти (на проекти громад), відповідні інституційні механізми тощо.

Проект МРГ-II підтримує пілотні сільські громади у вирішенні найнагальніших проблем місцевого розвитку шляхом впровадження ініціатив громад (мікро-проектів) у головних пріоритетних сферах Проекту, якими є:

- охорона здоров'я (фельдшерсько-акушерські пункти);
- охорона навколишнього середовища (утилізація відходів, каналізація та водовідведення тощо);
- енергетика (заходи з енергозбереження);
- водопостачання;
- місцевий економічний розвиток (сприяння малому бізнесу).

Знання і досвід, отримані в ході реалізації Проекту, будуть зібрані, проаналізовані та поширені за допомогою центру управління знаннями у співробітництві з вищими навчальними закладами та об'єднаннями органів місцевого самоврядування.

1.4 Механізм управління

Управління Проектом здійснює Представництво ПРООН в Україні під загальним керівництвом Директора Представництва і безпосереднім контролем з боку Старшого програмного менеджера. Проект впроваджується командою Проекту, центральний офіс якої знаходиться у Києві, а також 25-ма обласними підрозділами з впровадження, по одному в кожній області. Обласна влада надає підтримку обласним підрозділам з впровадження (ресурсним центрам громад) шляхом виділення приміщень та співробітників. В аналогічний спосіб кожний район-партнер делегував одного посадовця з метою координації та впровадження проектів, а також створив, у помірній формі, районний ресурсний центр громади. Разом вони забезпечують місцевий компонент діяльності Проекту. ФМР і ОКР слугують спрямовуючим органом на місцевому та регіональному рівні, а Координаційна рада Проекту виступає спрямовуючим органом на національному рівні.

Для отримання **вчасного і якісного результату** створюються відповідні «наглядові комітети з якості» (НКЯ) та «інформаційні системи управління» (ІСУ) з метою безпосереднього залучення партнерів до процесу моніторингу і оцінки діяльності Проекту. Потік інформації йде знизу догори за участі громад.

Різні форми **засобів масової інформації** заохочуються до підвищення рівня поінформованості громадськості про діяльність Проекту з метою забезпечення прозорості.

Діаграми, наведені у додатках II, III та IV, пояснюють структури підтримки, процес впровадження і структуру управління Проектом МРГ.

1.5 Географічна сфера дії Проекту

Проект МРГ працює в усіх областях України та Автономній Республіці Крим, охоплюючи 200 районів (у середньому 6-10 районів у регіоні) та 900 сільських/міських рад (у середньому 4-5 у районі) з населенням менше 10 тис. чол.

Карта 1. Географічна сфера дії Проекту МРГ

- УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ**
- = область/регіон
 - = район
 - = сільська/міська рада

Розділ 2

ВСТАНОВЛЕННЯ ПАРТНЕРСТВА

Налагодження офіційного партнерства з місцевими та регіональними органами влади шляхом підписання угод про партнерство є необхідним кроком для формалізації ролі та зобов'язань партнерів і для створення офіційної основи для роботи з організаціями громад. Мета Проекту включає партнерство з 25 регіональними органами влади, 200 районними органами влади та 900 сільськими/міськими радами.

Задача налагодження партнерства з обласними та районними органами влади, поставлена на 2011 рік, була виконана. Протягом 2011 року партнерство з Проектом МРГ налагодили 835 сільських/міських рад, що становить 93% планового показника.

Докладна інформація про налагодження партнерства наведена нижче.

2.1 Підготовка проектів і документів

Проекти угод про партнерство (з регіональними та районними органами влади і з місцевими радами) та заявок для районних органів і місцевих рад були розроблені Проектом, розглянуті та затверджені керівництвом ПРООН. Аналогічним чином були підготовлені різні документи (наприклад, брошура, прес-брифінг, повідомлення для ЗМІ, слайди тощо), що стосувалися запуску Проекту МРГ-II.

2.2 Національний запуск Проекту МРГ-II

Національний запуск Проекту МРГ-II

обґрунтована необхідність реалізації МРГ-II і подані деталі різних аспектів МРГ-II.

Четверте (і останнє) засідання Координаційної ради Проекту МРГ-I, що відбулось 22 червня 2011 року, було проведено у розширеному форматі за участю не тільки членів Координаційної ради, а й зацікавлених сторін з різних сфер (див. Додаток V). Мета засідання полягала у закритті Проекту МРГ-I і запуску Проекту МРГ-II.

Під час засідання був представлений огляд результатів і впливу МРГ-I, а також

До учасників звертається Заступник Міністра Ольга Романюк

відзначила цінність Проекту МРГ, який використовує передову практику для заохочення і підтримки місцевої демократії в Україні. Вона повідомила також, що сферу дії МРГ слід використовувати для збирання українського досвіду та передової практики, на основі чого можна буде формувати відповідні політичні рекомендації у галузі місцевого самоврядування.

Користуючись нагодою, Ольга Романюк, Заступник Міністра житлово-комунального господарства України, відзначила важливість роботи, проведеної в рамках МРГ на сільських територіях, які часто залишаються поза увагою влади. Крім відновлення інфраструктури, головним досягненням Проекту стала активізація громад щодо спільних дій та фінансових внесків.

Тетяна Матійчик, Координатор МРГ від Секретаріату Кабінету Міністрів України,

Мира Дідух, Менеджер Проекту МРГ від Представництва ЄС в Україні, представила другу фазу Проекту. Як зазначила пані Дідух, хоча загальна мета Проекту залишається незмінною, одним із його ключових завдань у другій фазі буде збирання, оброблення і розповсюдження знань щодо місцевого розвитку, орієнтованого на громаду.

Від імені вигодонабувачів з регіонів Олександр Чуприна, Заступник Голови Рівненської обласної ради, привітав підтримку створення сільськогосподарських кооперативів, яка надаватиметься у другій фазі Проекту МРГ.

Василь Гецько, начальник Головного управління економіки Тернопільської обласної державної адміністрації, зазначив, що громади дають найвищу оцінку діяльності Проекту МРГ.

Директор Представництва ПРООН в Україні Рікарда Рігер підбила підсумки засідання. Головні висновки засідання були наступними:

- зацікавлені сторони підтвердили закриття МРГ-I та започаткування МРГ-II;
- основні зацікавлені сторони ознайомилися з результатами та впливом МРГ-I;
- учасники домовилися передати активи МРГ-I у використання МРГ-II;
- зацікавлені сторони ознайомилися з деталями Проекту МРГ-II і схвалили акцент на енергоефективність, місцевий економічний розвиток, управління знаннями та аналіз методології;
- було запропоновано вивчити можливість координації/зв'язку з урядовими програмами, пов'язаними з пріоритетами МРГ-II.

2.3 Налагодження партнерства з регіональними органами влади

Налагодження партнерства з регіональними органами влади включало два кроки: регіональний запуск Проекту МРГ-II та підписання меморандуму про взаєморозуміння. Ці кроки описані нижче.

а) Регіональний запуск Проекту МРГ-II.

Регіональні семінари з запуску Проекту були проведені протягом червня-липня 2011 року в 24 областях і Автономній Республіці Крим (Додаток VI).

Порядок денний семінару включав підбиття підсумків МРГ-I; брифінг щодо МРГ-II; роз'яснення умов партнерства за МРГ-II; представлення плану роботи на 2011 рік та оголошення конкурсу районів.

У середньому в семінарах узяли участь 99 осіб, у тому числі керівництво обласних органів влади, районних органів влади, місцевих рад, інші офіційні особи обласного рівня, представники засобів масової інформації. З боку МРГ та ПРООН на кожному регіональному семінарі був присутній міжнародний керівник проекту або помічник директора представництва. У декількох випадках у заході взяло участь керівництво ПРООН і ЄС. З цієї нагоди був випущений прес-реліз, а у можливих випадках проводився прес-брифінг або інтерв'ю.

До учасників звертається Директор Представництва ПРООН в Україні Рікарда Рігер

Жозе Мануел Пінту Тейшейра, Голова Представництва ЄС в Україні, та Олів'є Адам, Постійний представник ПРООН, взяли участь у регіональному семінарі з нагоди запуску Проекту в Одеській області. З цієї нагоди з обласною владою була підписана угода про партнерство.

Табл. І. Учасники регіональних семінарів з запуску Проекту

Голови/заступники голів ОДА	Голови/заступники голів ОР	Представники інших обласних органів влади	Голови/заступники голів РДА	Голови/заступники голів РР.	Представники інших районних органів влади	Голови СР/МР	НУО	ЗМІ	ВНЗ	Разом
44	38	340	482	449	286	460	107	224	65	2495

Учасники регіональних семінарів з запуску Проекту обговорили результати МРГ-I та перспективи й бачення співробітництва з Проектом МРГ-II. Завдяки знайомству з Проектом МРГ під час фази I в учасників не було жодних побоювань. Навпаки, вони висловили високу оцінку та прихильність щодо надання підтримки в процесі впровадження МРГ-II (див. вставку I).

Вставка І. Думки представників регіональної влади

«Ми високо оцінюємо ту велику роботу, яку ми проводимо разом. Для нас найважливіше – не стільки гроші, скільки те, як ця робота змінює людську психологію. Люди починають змінювати спосіб мислення, сформований у часи Радянського Союзу».

М. Вишиванок, Голова Івано-Франківської обласної державної адміністрації

«Важко переоцінити важливість досвіду, якого ми набули в ході впровадження проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» в Київській області. Співробітництво в рамках проекту є ключем до успіху в усіх сферах діяльності. Особливо цінно, коли громади залучені до таких партнерств. Місцеві громади довели свою здатність ефективно розв'язувати соціально значущі проблеми, об'єднуючи зусилля та кошти з різних джерел. Обласна влада готова продовжувати надавати підтримку таким ініціативам».

А. Присяжнюк, Голова Київської обласної державної адміністрації

«Підписання Угоди про партнерство між Парламентом АРК, Урядом АРК і ПРООН – важливий крок у розвитку самоврядування в Автономній Республіці Крим. Знаючи про конкретні регіональні проблеми АРК, ми бачимо, наскільки важливими ці проекти є для кожної території».

Володимир Костянтинов, Голова Верховної Ради АРК

«Проект МРГ дозволив нам налагодити партнерство і співробітництво на основі довіри між людьми та органами влади. Крім того, лідери місцевих громад навчилися вести дуже складну документацію, що, безсумнівно, стало дуже цінним досвідом для наших громадян».

Едуард Матвійчик, Голова Одеської обласної державної адміністрації

«Проект МРГ – реальний крок до підвищення рівня життя у сільській місцевості та розвитку громадянського суспільства. Він несе інноваційний підхід і повинен поширюватися. Цей цінний досвід може використовуватися місцевими партнерами для вирішення інших існуючих проблем, посилюючи в такий спосіб роль і вплив громад у місцевих процесах. У результаті діяльності Проекту МРГ досягнуто значного прогресу у відносинах між владою та організаціями громадянського суспільства. Завдяки цьому Проектіві Україна засвоює передову практику розвитку громадянського суспільства, його відносин з владою, демократичного контролю та нарощування інституційної спроможності».

Наталя Білоус, Заступник Голови Чернігівської ОДА

Найчастіше ставилися запитання щодо можливості виділення додаткових квот областям, можливих варіантів партнерства з неплотними регіонами, відтворення методології МРГ.

У кожному регіоні серед усіх районів був оголошений конкурс заявок на участь у Проекті МРГ-II. Районні органи влади могли подавати заявки до МРГ у двотижневий термін. Бланки заявки були розповсюджені серед учасників семінару.

б) Налагодження партнерства з регіональними органами влади

З органами влади всіх 25 регіонів були підписані меморандуми про взаєморозуміння (МВ). У більшості випадків МВ підписувався регіональною владою на самому семінарі. У декількох

випадках він був підписаний пізніше. До першого тижня жовтня 2011 року всі МВ були підписані. Як правило, МВ були тристоронніми, за участю державної адміністрації регіону, регіональної ради та ПРООН.

2.4 Налагодження партнерства з районними органами влади

Налагодження партнерства з районними органами влади складалося з 7 кроків: а) оголошення конкурсу; б) розподілу квот по регіонах; в) складення рейтингу районів; г) відбору регіонів; д) оголошення результатів; е) проведення семінару з відкриття МРГ-II на районному рівні; ж) підписання МВ.

Протягом звітного періоду планове завдання – налагодження партнерства з органами влади 200 районів – було виконано повністю. Деталі цього процесу наведені нижче, а статистичні відомості – у Додатку VII.

- а) Оголошення конкурсу.** Під час регіональних семінарів з запуску Проекту у кожному регіоні був оголошений прийом заявок на участь районів у МРГ-II. Бланки заявки були розповсюджені серед учасників регіонального семінару та розміщені на веб-сайті МРГ: <http://cba.org.ua/ua/library/documents>. У бланку заявки необхідно було зазначити статус району у контексті соціально-економічних труднощів і готовності районної влади дотримуватися принципів і методології МРГ. Зацікавлені районні органи влади повинні були відправити заявку у двотижневий строк.
- б) Розподіл квот.** За рекомендацією Координаційної ради МРГ-I та відповідно до положень проектного документу МРГ-II на регіони виділялася квота у 6-10 районів, виходячи з таких критеріїв, як кількість районів у межах регіону, населення регіону, національний соціально-економічний рейтинг регіону, показники результативності регіону протягом МРГ-I тощо.

Табл. II. Розподіл квот на райони між регіонами

Квота на райони	Регіон
6	Київська, Харківська, Вінницька, Чернівецька, Чернігівська, Житомирська області
8	АРК, Херсонська, Хмельницька, Кіровоградська, Одеська, Львівська, Полтавська, Рівненська області
9	Черкаська, Дніпропетровська, Івано-Франківська, Луганська, Сумська, Волинська, Тернопільська, Миколаївська, Запорізька, Закарпатська області
10	Донецька область

- в) Складення рейтингу регіонів.** Були отримані заявки на налагодження партнерства від 557 районів. Заявки були проаналізовані на основі таких критеріїв, як рівень бідності (соціально-економічний індекс); доступ до питної води; доступ до медичних послуг; стан навколишнього середовища; енергоефективність; готовність районної влади надавати технічну та фінансову підтримку пілотним громадам; потенціал створення демонстраційних платформ; результати співпраці в рамках МРГ-I. На основі сукупного балу був складений рейтинг районів по кожному регіону.
- г) Відбір районів.** Регіональні органи влади та керівництво ПРООН розглянули результати складення рейтингів і спільно відібрали райони для партнерства. З цією метою для кожного регіону був створений «комітет з відбору районів». Комітет, що працював під головуванням Старшого програмного менеджера ПРООН, складався з представників обласної державної адміністрації, обласної ради та менеджера Проекту МРГ. Загалом для розвитку партнерства були відібрані 200 районів. Серед відібраних районів 100 були залучені до МРГ-I, а 100 були новими. Станом на кінець 2011 року угоди про партнерство були підписані з 198 районами.

Табл. III. Відбір районів для партнерства

№	Захід	3кв.	4кв.	Разом
1	Отримано заявок	546	11	557
2	Відібрано для партнерства	194	6	200
	«Старі» райони (з МРГ-I)	94	6	100
	«Нові» райони	100	-	100
3	Відібрано для резервного списку	73	3	76
4	Підписані меморандуми про розуміння	194	4	198

* Деталі по регіонах наведені у Додатку V1

Перелік відібраних районів по регіонах наведений на веб-сайті МРГ <http://cba.org.ua/en/activities/partners>.

Відібрані райони у більшості своїй розташовані далеко від обласного центру. Середня відстань від відібраного району до обласного центру становить 97 км, а 75% районів знаходяться на відстані від 50 до 200 км. Це свідчить про те, що Проект МРГ досяг успіху в охопленні віддалених частин регіонів.

Табл. IV. Відстань відібраних районів від обласного центру

Відстань від обласного центру	Кількість районів	%
Менше 10 км	7	3,5
10 ⁺ – 25 км	8	4,0
25 ⁺ – 50 км	29	14,5
50 ⁺ - 100 км	70	35,0
100 ⁺ – 200 км	77	38,5
Більше 200 км	9	4,5
Разом	200	100,0

д) **Оголошення результатів відбору.** З метою забезпечення прозорості та поінформованості громадськості переліки відібраних районів були оголошені на прес-конференції, проведеній у кожному регіоні, та розміщені на веб-сайті МРГ <http://cba.org.ua/ua/activities/partners>.

е) **Проведення районного семінару.** Після відбору пілотних районів у кожному з них був проведений семінар з запуску Проекту за участю голови/заступника голови районної державної адміністрації (РДА) і районної ради (РР), відповідних підрозділі РДА/РР, голів усіх сільських і міських рад з населенням менше 10 тис. чол., НУО, місцевих ЗМІ тощо. У середньому в кожному семінарі взяли участь 44 особи. Вище керівництво регіонів і ПРООН іноді також брало участь у таких семінарах.

Оголошення результатів відбору районів у Черкаській області

Табл. V. Участь у районних семінарах з запуску Проекту

К-ть районних семінарів	Учасники										
	Голови/заступники голів ОДА	Голови/заступники голів ОР	Представники інших обласних органів влади	Голови/заступники голів РДА	Голови/заступники голів РР	Інші посадовці РДА/РР	Голови СР/МР та інші посадовці СР	НУО	ЗМІ	ВНЗ	Разом
198	0	8	79	440	328	2204	4362	968	360	13	8762

Районний семінар у Коростишевському районі Житомирської області

Основні заходи, проведені під час семінару, включали: а) резюмування результатів і впливу МРГ-I; б) брифінг щодо МРГ-II; в) представлення умов партнерства між МРГ і районними органами влади; г) представлення плану роботи; д) оголошення конкурсу на участь сільських/міських рад (СР/МР). Крім того, з цієї нагоди серед СР/МР були розповсюджені відповідні бланки заявки.

Половина відібраних районів брали участь у МРГ-I, тому учасники районних семінарів були добре обізнані щодо Проекту. Більшість решти

районів також прямо чи опосередковано залучалися до діяльності МРГ у першій фазі. У результаті всі районні семінари засвідчили бажання якомога скоріше розпочати впровадження Проекту (див. Вставку II).

Одним з питань, порушених учасниками районних семінарів, було прохання збільшити стандартну квоту 4 СР/МР на район (у МРГ-I вона становила 5 СР/МР), яка здавалася набагато меншою, ніж попит із боку районної влади. Часто висловлювалося задоволення щодо уваги МРГ-II до питань енергозбереження і відновлюваної енергетики та започаткування місцевого економічного розвитку за допомогою кооперативів.

ж) Підписання угод про партнерство. Більшість районних органів влади підписали угоду про партнерство під час семінару, а в деяких випадках угода була підписана пізніше. Як правило, угоди про партнерство на всій території країни були тристоронніми – за участю районної державної адміністрації, районної ради та ПРООН.

Підписання МВ районними органами влади в Миколаївській області

Підписана угода про партнерство у Бердянському районі Запорізької області

Табл. VI. Встановлення партнерства з районними органами влади

№	Захід	3 кв.	4 кв.	Разом
1	Проведення районного семінару	189	9	198
2	Підписання угод про партнерство	186	12	198

* Деталі по регіонах наведені у Додатку VII

Вставка II. Думки про співробітництво Проекту МРГ з районами

«Підписання угод про партнерство з керівництвом 7 пілотних районів Криму розпочинає велике та важливе чотирирічне співробітництво. Мета нашої спільної роботи виходитиме за рамки вирішення основних проблем територіального розвитку та буде спрямована на залучення громад до цього процесу, підвищення їхньої активності та налагодження ефективної співпраці між громадами та міською владою».

Костянтин Бахарев, Перший віце-спікер Верховної Ради АРК

«Участь у Проекті МРГ дає можливість об'єднати зусилля місцевих громад для вирішення їхніх найважливіших проблем. Ми отримали вигоду від використання їхнього потенціалу в першій фазі Проекту та спільно багато зробили для наших громад. Ми з радістю отримали ще одну можливість співпраці з МРГ».

Т. Корост, Голова Котелівської РДА Полтавської області

«Я хотів би завірити, що ми підтримували цей Проект і підтримуватимемо його у майбутньому. Проект МРГ дав громадам району стимул до мобілізації».

В. Сенів, Голова Тлумацької РДА Івано-Франківської області

«Головний напрям нашої роботи – створення активної та спроможної організації громади. Важливо, щоб ця ОГ ініціативною та здатною приймати спільні рішення. Лише в цьому випадку мікро-проект стане катализатором подальшого розвитку організації громади».

І. Бузак, Заступник Голови Корюківської РДА Чернігівської області

«У партнерстві з МРГ органи влади отримують більше інформації про проблеми громадян і найкращі способи їх розв'язання. З іншого боку, ми бачимо певні якісні зміни у громадах, які починають усвідомлювати свою вирішальну роль у вирішенні місцевих проблем».

Віталій Кімак, Заступник Голови Самбірської районної ради

«Ми готові підтримувати тих, хто не просто чекає дива, а діє. Завжди дуже поважають громадян, готових працювати задля покращення розвитку своєї громади».

М. Драганчук, Голова Сарненської районної ради

2.5 Налагодження партнерства з сільськими/міськими радами

Налагодження партнерства з сільськими/міськими радами включало 5 кроків: а) оголошення конкурсу; б) складення рейтингу СР/МР; в) відбір СР/МР; г) проведення семінару з запуску МРГ-II на рівні СР/МР; д) підписання МВ.

Упродовж звітнього періоду планове завдання щодо налагодження партнерства з сільськими/міськими радами було виконано на 83%. Деталі цього процесу наведені нижче.

- а) Оголошення конкурсу.** Конкурс на участь СР/МР у МРГ-II оголошувався на кожному районному семінарі разом із критеріями конкурсу, які включали: а) рівень проблем у базовій інфраструктурі та послугах стосовно пріоритетів МРГ-II; б) рівень соціально-економічних труднощів; в) готовність співпрацювати та підтримувати планування на основі участі та мобілізацію ресурсів для мікро-проектів; г) задовільні результати у впровадженні МРГ-I (тільки для пілотних СР/МР МРГ-I). Учасникам були надані бланки заявки та відповідні вказівки.
- б) Складення рейтингу СР/МР.** Після оголошення конкурсу на районних семінарах зацікавлені сільські/міські ради надіслали заявки на участь у конкурсі. Усього було отримано 2798 заявок. Вони були проаналізовані за вищезазначеними критеріями та розставлені по рейтингу для кожного району.
- в) Відбір СР/МР для партнерства.** Комітет з відбору, який складався зі спеціаліста з розвитку громад/МРГ, районного координатора та регіонального координатора і який очолював регіональний координатор, розглянув рейтингові списки та відібрав у кожному районі найбільш потенційні сільські/міські ради, залишивши до 25% у резерві. Загалом для партнерства було відібрано 835 сільських/міських рад, а у резерві було залишено 363 СР/МР. З метою забезпечення прозорості результати відбору були публічно оголошені в кожному районі районною владою.

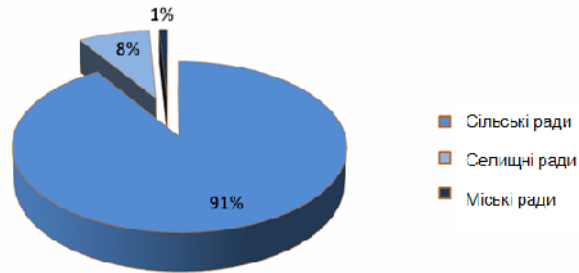
З відібраних сільських/міських рад 161 рада брала участь у Проекті МРГ-I, а 674 були новими. Крім того, 91% з них відносилися до категорії сільських рад, 8% - селищних рад, 1% - міських рад.

Табл. VII. Відбір СР/МР для партнерства

№	Захід	3 кв.	4 кв.	Разом
1	Отримано заявок	2433	374	2807
2	Відібрано для партнерства	714	121	835
	«Старі» СР/МР (з МРГ-I)			161 (19,3%)
	«Нові» СР/МР			674 (80,7%)
3	Відібрано для резервного списку	-	359	359

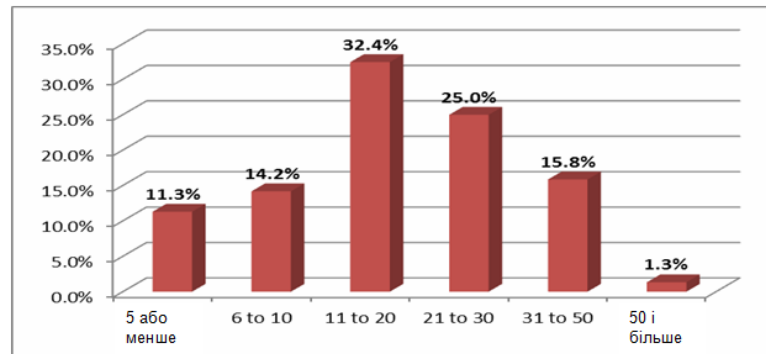
* Деталі по регіонах наведені у Додатку VII

Діаграма I. Розподіл СР/МР станом на кінець 2011 р.

Близько 42% з 833 СР/МР, відібраних для партнерства з МРГ-II, розташовані у віддалених частинах районів (на відстані більше 20 км), а 32% - на відстані 11-20 км. Це також означає, що Проект охопив віддалені території регіону (діаграма II).

Діаграма II. Розташування відібраних СР/МР у районі

- г) **Установлення партнерства з СР/МР.** Після відбору партнерських сільських/міських рад був проведений семінар у кожній відібраній СР/МР за участю голови СР/МР, координатора (та інших посадовців) від району, координатора (та інших посадовців) від регіону, місцевих НУО, місцевих підприємств, представників місцевої соціальної інфраструктури (наприклад, шкіл, дитячих садків, ФАП тощо) і зацікавлених активістів громади. У середньому в кожному семінарі взяло участь 36 осіб.

Табл. IX. Участь у семінарі з запуску Проекту у СР/МР

Кількість семінарів у СР/МР	Учасники						
	Обласні органи влади	Голови/заступники голів РДА/РР	Інші посадовці РДА/РР	Голови СР/МР	НУО	ЗМІ	Інші
762	174	754	1818	836	8372	286	15129
							27369

У ході семінарів детально обговорювалася ефективність МРГ-I на місцевому рівні, часто за допомогою демонстрації фільму, брошур і успішних прикладів МРГ. Були опрацьовані процес впровадження МРГ-II, процес відбору громад і умови партнерства з СР/МР та громадами-вигодонабувачами.

Семінар у сільській раді в Запорізькій області

«Ми бачили, що зробили наші сусіди (пілотна СР МРГ-I, і ми готові теж спробувати. Ми готові працювати й віримо, що можемо досягти успіху. Сільська рада готова надати ОГ приміщення та допомогти їй усім, що в наших силах».

С. Бондаренко, Голова СР, с. Дяково, Антрацитівський район Луганської області

«Настав час об'єднатися для вирішення наших проблем. Нам треба почати вірити у власні спроможності; інакше ніхто нам не допоможе. Участь у Проекті МРГ надасть нам можливість довести, що ми можемо сприяти розвитку нашого села».

М. Бойко, Голова Кладківської сільради, Чернігівська область

д) Підписання угод про партнерство. Часто голови СР/МР підписували угоди у ході семінару або пізніше. У цілому за звітний період угоду про партнерство підписали 753 сільські/міські ради.

2.6 Партнерство з приватним сектором

Було проведено серію зустрічей з представниками холдингу «Метінвест» (приватний сектор) і Донецької обласної влади, під час яких було досягнуто розуміння стосовно можливого співробітництва між сторонами на предмет спільної підтримки мікро-проектів у відібраних малих містах Донецької області в рамках Проекту МРГ. Відповідним чином у Донецькій області були відібрані для партнерства два малих міста (що виступали в якості районів), і розпочався процес мобілізації громад. Основна робота з впровадження проводитиметься у 2012 році.

Аналогічним чином був проведений (у жовтні 2011 року) діалог з офіційними особами компанії «Даноша» (приватний сектор, Івано-Франківська область) щодо можливого співробітництва. Було домовлено поглибити порозуміння з метою вироблення конкретного рішення стосовно співробітництва.

2.7 Отримані уроки

Як таких, істотних проблем, які могли б перешкодити ходу виконання МРГ-II, не виникало. Тим не менш, варто відзначити наступні ситуації, що виникли в процесі запуску МРГ-II і налагодження партнерства:

- а.** Стислі терміни, за які треба було охопити всі місця проведення заходів із запуску Проекту. Представництво ПРООН надало підтримку, направивши своїх працівників високого рівня для участі в цих заходах.
- б.** Очікувалася можливість уповільнення співпраці з обласними органами влади. Секретаріат Кабінету Міністрів відіграв координуючу роль, поінформувавши регіональні органи влади про необхідність співпраці з МРГ-II.
- в.** Під час семінарів часто ставилися питання щодо можливості збільшення квоти для районів і сільських рад, варіантів партнерства з непілотними районами, відтворення методології МРГ, підтримки середньо- та великомасштабних технологій альтернативної енергетики.
- г.** Декілька районів і громад, які не були охоплені партнерством, прийняли методологію МРГ (під час МРГ-I) завдяки демонстраційному ефекту. Не всі з них могли бути включені до МРГ-II, що призвело до відкладення попиту.
- д.** Існує можливість налагодження партнерства з приватним сектором, але досягнення належного розуміння потребує часу.

Розділ 3

РОЗВИТОК СТРУКТУР ПІДТРИМКИ

Створення структур підтримки є одним з важливих елементів методології підходу до розвитку, орієнтованого на громади. Відповідні структури підтримки розроблені для спільного прийняття рішень та моніторингу на всіх рівнях реалізації Проекту. Основні структури підтримки – це організація громади (ГО) на місцевому рівні, форум місцевого розвитку (ФМР) на районному рівні, обласна координаційна рада (ОКР) на обласному рівні.

3.1 Розвиток організацій громад

Організація громади (ОГ) – це основний компонент підходу, орієнтованого на громаду. Вона дозволяє членам громади розкрити свій потенціал шляхом реалізації колективних дій. Крім того, ОГ допомагає розширити участь громадян у врядуванні на місцевому рівні.

Розвиток ОГ включає: а) відбір пілотних громад; б) надання допомоги членам громад в об'єднанні в ОГ; в) юридичну реєстрацію ОГ. Докладно ці кроки описані нижче.

- а) Відбір пілотної громади.** Після семінару, проведеного на рівні СР/МР, був розпочатий відбір громад для діяльності на місцях в кожній сільській/міській раді. Комітет із відбору громад, що складався з голови сільської/міської ради та персоналу МРГ на чолі з районним координатором, відбирав громади, які мали одержати підтримку СР/МР. Відбір проводився на основі ключових критеріїв, зокрема а) рівня проблем із базовою інфраструктурою та послугами у зв'язку з пріоритетами МРГ-II, які стоять перед громадою; б) готовності громади започаткувати спільне прийняття рішень і дії для розв'язання своїх проблем на колективній основі та шляхом самопомогі; а також результативності у реалізації МРГ-I (лише для «старих» ОГ).

У 2011 році 782 громади були відібрані для участі в МРГ-II, а 674 поставлені у резерв. З них 145 (18,5%) громад брали участь у МРГ-I, а 637 (81,5%) були новими.

Табл. X. Відбір пілотних громад

№	Захід	Разом
1	Відібрано для партнерства	782
	«Старі» СР/МР (з МРГ-I)	145 (18,5%)
	«Нові» СР/МР	637 (81,5%)
2	Відібрано для резервного списку	568

* Деталі по регіонах наведені у Додатку VII

- б) Формування ОГ.** Після відбору громад відбувся діалог між відібраними громадами та групою мобілізації громад. У ході діалогу членів громад було ознайомлено з принципами та методологією МРГ, і вони отримали мотивацію для того, щоб докласти максимальних зусиль для досягнення цієї мети, тому що це дозволить їм покращити умови свого життя завдяки підходу на основі участі, рекомендованому Проектом. Громади, які прийняли принципи колективної діяльності, заохочувалися до створення власних ОГ. Кожна ОГ обрала виконавчий орган (групу управління ОГ, ГУОГ) у складі п'яти членів (голова, скарбник, секретар, активісти).

Голосування на загальних зборах громади, Олександрівський район Кіровоградської області

Загальні збори громади, Новомиkolaївський район Запорізької області

Перший діалог з членами громади, Київська область

Існуючі ОГ (з МРГ-I та нові) пройшли спеціальну оцінку, перш ніж вони були включені до МРГ-II. Оцінка ОГ проводилася за участі їхніх членів на предмет виявлення їхніх сильних і слабких сторін з точки зору

таких факторів, як участь, лідерство, врядування, впровадження мікро-проектів, сталість ОГ та їхньої діяльності, координація і зв'язок з місцевою владою та іншими агенціями розвитку. Якщо отриманий при оцінюванні бал був нижче задовільного рівня за одним чи кількома критеріями, то для того, щоб набути право на участь у МРГ-II, ОГ повинна була внести необхідні вдосконалення.

За звітний період 704 громади були організовані/об'єднані в організації громад, основані на нормах належного врядування. Ці ОГ представляють 155232 чоловіків і жінок з 232606 домогосподарств. У середньому ОГ утворювалася з представництвом 220 домогосподарств і 330 членів. Гендерний баланс у ГУОГ зазвичай зміщений у бік жінок.

Табл. XI. Формування організацій громад

№	Захід	Усього
1	Кількість створених/перенесених ОГ	704
	З МРГ-I або існуючі	133 (18,9%)
	Новостворені	571(81,1%)
2	Участь домогосподарств	
	Цільові домогосподарства	210'785
	Домогосподарства-учасники	155'232 (73,6%)
3	Кількість членів	232'606
	Чоловіки	43%
	Жінки	57%

* Деталі по регіонах наведені у Додатку VIII

в) Юридична реєстрація ОГ. Створені ОГ спочатку стали на облік у відповідних сільських/міських радах, а потім пройшли юридичну реєстрацію у відповідних відомствах. Юридичний статус потрібний ОГ для ведення діяльності на офіційних засадах і відкриття банківського рахунку для фінансових операцій. Крім того, юридичний статус надає їм право на гранти національних і міжнародних агентств.

Протягом 2011 року 533 ОГ стали на облік у відповідних СР/МР, а 623 ОГ пройшли юридичну реєстрацію у відповідних реєстраційних органах. Розподіл юридичних форм ОГ наведений у табл. XII.

Табл. XII. Юридичні форми ОГ (перенесених з МРГ-I і нових)

Форма	Кількість ОГ	%
ОСББ	0	0,0
Громадська організація	594	95,0
ОСН	12	2,0
Кооперативи	4	1,0
Інші	13	2,0
Разом	623	100,0

Більшість громад обрали офіційною формою для себе громадську організацію. Кожна юридична форма має свою специфіку та підходить до конкретного контексту. Наприклад, ОСББ підходить до багатоповерхових будинків, де один будинок нагадує одну громаду. Воно має фінансову самостійність у формуванні доходів і витрат та у прийнятті комунальної власності на свій баланс. Громадська організація відносно відкрита для мобілізації ресурсів від різноманітних донорів, але має обмеження у прийнятті комунальної власності на баланс. ОСН функціонує під відносним контролем місцевої влади, а кооператив має ряд переваг щодо адміністративних і фінансових прав, тому що він може отримувати прибуток і розподіляти дивіденди між членами кооперативу.

Вставка III. Думки щодо активізації громад

«Представники пілотних громад у нашому районі стали набагато активнішими. Вони знають, як реалізувати проект, і наполегливо працюють над тим, щоб мрії та плани здійснилися. Як влада, ми підтримуватимемо впровадження їхніх ініціатив. Проект МРГ передбачає не тільки покращення умов життя, а й розвиток спроможності місцевих громад, що має дозволити їм грати активну роль у місцевому розвитку. МРГ допомагає створювати відчуття впевненості в їхній здатності спільно вирішувати нагальні проблеми».

А. Андрієнко, Заступник Голови Лисянської РДА, Черкаська область

«Найважливіше – це подолати брак довіри серед членів громади. Поступово довіра народжується, і люди відчувають підтримку. Кожний бере участь у впровадженні мікро-проекту: дехто – вносячи кошти, а інші – своєю працею. Ніхто не залишається у стороні».

Л. Мариніна, голова Тутовицької ОГ, Рівненська область

«Одна з найбільш складних задач для нас, групи управління ОГ, полягає у залученні членів громади до спільної розробки плану розвитку нашої громади. Ми маємо організувати процес, щоб люди відчували прихильність, голосували та підтримували ПРГ своїми фінансовими внесками. Це також є задачею для місцевих органів влади усіх рівнів: чи будуть вони готові підтримувати ініціативи, висунуті у громадах?»

С. Кумпаченко, голова ОГ с. Шевченкове, Черкаська область

3.2 Форум місцевого розвитку

Форум місцевого розвитку (ФМР) створюється на районному рівні та має забезпечувати діалог, координацію, планування і прийняття рішень на місцевому рівні між обласними й районними органами влади та громадами задля сприяння місцевому розвитку силами громад. Зазвичай ФМР складається з голів РДА і РР, голів сільських / міських рад, керівників відповідних підрозділів РДА / РР, представників (координатора) обласних органів влади та керівників ОГ, створених у рамках Проекту МРГ.

Для районів МРГ-I («старих») існуючі ФМР були повторно ініційовані (перенесені) шляхом перегляду складу членів, а в нових районах були створені нові ФМР під керівництвом голови РДА/РР.

Регулярно проводилися засідання для обговорення питань місцевого розвитку, таких як інтеграція планів громад, мобілізація ресурсів для реалізації пріоритетів громад, забезпечення керівництва та технічної підтримки ОГ в ході реалізації проектів громад тощо.

За звітний період були створені 87 ФМР у нових пілотних районах, а 98 ФМР – перенесені з МРГ-I (табл. XIII).

Табл. XIII. Створення та перенесення форумів місцевого розвитку

Кількість районів-партнерів	ФМР з МРГ-I	Нові ФМР	Кількість проведених засідань
200	98	87	226

* Деталі по регіонах наведені у Додатку VIII

Форум місцевого розвитку Дубенського району Рівненської області

Форум місцевого розвитку Турківського району Львівської області

3.3 Обласна координаційна рада

Обласна координаційна рада (ОКР) створюється на рівні області з метою координації і сприяння фінансуванню мікро-проектів. Вона слугує для розповсюдження інформації про Проект серед офіційних осіб, моніторингу діяльності Проекту в області та надання консультацій зі стратегічних питань реалізації мікро-проектів. ОКР очолює заступник голови обласної державної адміністрації або заступник голови обласної ради², вона складається з представників районної адміністрації / голів ради, відповідних підрозділів ОДА / ОР, голів відібраних сільських / міських рад, ОГ, НУО та приватного сектору.

Протягом першої фази МРГ 25 ОКР були створені у всіх областях України та в Автономній Республіці Крим. Вони будуть продовжувати функціонувати протягом МРГ-II з відповідними змінами в їхньому складі. Станом на грудень 2011 року з МРГ-I було перенесено 11 обласних координаційних рад і проведено 11 засідань.

3.4 Ресурсні центри громад

Для підтримки функціонування ФМР і ОКР партнерські органи районної та обласної влади створюють ресурсний центр громад. Для цього вони надають приміщення і призначають координатора. За необхідності МРГ забезпечує логістику та проводить навчання координаторів. Ресурсні центри також мають важливе значення в тому плані, що вони підтримують громади поза межами МРГ у впровадженні діяльності у сфері місцевого розвитку відповідно до методології МРГ – що є цінним внеском з точки зору розповсюдження методології.

«Я хотів би ще раз наголосити на важливості районних ресурсних центрів. Вони повинні існувати не тільки на папері, формально, вони повинні бути ефективними, укомплектовані кадрами, добре підготовленими для надання громадам підтримки на всіх етапах реалізації проектів».

Костянтин Бахарев,
Перший віце-спікер Верховної Ради АРК

а) Районний ресурсний центр. З 200 районів-партнерів 173 райони створили нові районні ресурсні центри, а 87 РРЦГ продовжили своє існування з МРГ-I.

² У випадку АРК Республіканську координаційну раду очолює Голова Верховної Ради АРК..

Інформаційний стенд у ресурсному центрі Сокирянського району

Слайд із презентації Баштанського районного ресурсного центру

- б) **Обласний ресурсний центр.** 23 з 25 регіональних органів влади створили ресурсні центри громад (обласні підрозділи з впровадження) під час МРГ-I (за винятком Києва та Криму, де центр розташований відповідно у МРГ та Представництві ПРООН у Криму). Для цілей МРГ-II усі ресурсні центри були запущені заново з додатковою логістикою та спроможностями. Деякі регіони вирішили перенести Центр ззовні всередину, до будівлі адміністрації / ради або відповідних управлінь, у деяких областях були додатково виділені кімнати чи розширено площу Центру, в той час як у деяких областях роботу продовжено в тому ж приміщенні, яке існувало під час МРГ-I. Кримський уряд ухвалив рішення про створення Кримського ресурсного центру, де буде розміщено МРГ-II.

Табл. XIV. Створення ресурсних центрів

	Рівень ресурсного центру	План	Усього
1	Обласний ресурсний центр громад	23	23
2	Районний ресурсний центр громад	200	173

* Деталі по регіонах наведені у Додатку VIII

Внеском МРГ-II стало забезпечення додаткових потреб у підтримці щодо оснащення обласних ресурсних центрів з метою зробити їх більш ефективними. З цією метою було зібрано оцінки щодо потреб у підтримці, необхідній для зміцнення потенціалу обласних ресурсних центрів, та надано фінансову підтримку для реалізації цієї пропозиції. Потреби включали ремонт офісних приміщень, обладнання та меблі. Загалом 19 областей (100% всіх тих, що подали пропозиції) отримали підтримку з боку Проекту.

Розділ 4

РОЗВИТОК ПОТЕНЦІАЛУ

Розбудова спроможності включає такі заходи, як навчання, навчальні поїздки та інші методи, що використовувалися для підвищення кваліфікації та передачі знань. Мета цієї діяльності полягає у забезпеченні ефективного впровадження МРГ-II, з тим, щоб дати можливість місцевим громадам, місцевим органам влади та іншим партнерам прийняти та ввести в практику підхід, що його заохочує Проект. Протягом звітної періоду в контексті розбудови спроможності проводилися наступні заходи.

4.1 Підготовка навчальних матеріалів

Протягом звітної періоду були оновлені / опубліковані чотири посібники:

- *Оперативний посібник* (містить детальний опис методології, правил і процедур МРГ; призначений для співробітників МРГ та координаторів);
- *Посібник для ОГ* (описує порядок дій членів громад щодо розвитку ОГ, їхнього планування, визначення пріоритетів, забезпечення сталості роботи);
- *Технічний посібник* (описує процес впровадження мікро-проектів, визначає перелік всіх необхідних заходів, яких повинна вжити ОГ для успішної реалізації мікро-проектів);
- *Посібник з оцінки на основі участі* (інструкція для організацій громад з проведення оцінки ОГ на основі участі);
- *Керівні принципи забезпечення наочності* (інструкції для персоналу Проекту МРГ щодо наочності, розроблені для забезпечення належного відображення підтримки Проекту МРГ з боку Європейського Союзу й Програми розвитку ООН). Крім того, протягом цього періоду були переглянуті фінансовий посібник (для організацій громад) та інші навчальні матеріали.

4.2 Навчання персоналу Проекту

До колективу Проекту МРГ звертаються Олів'є Адам, Координатор системи ООН в Україні, та Тетяна Матійчик, Координатор МРГ від Секретаріату Кабінету Міністрів України

З 9 до 12 серпня в Києві було проведено чотириденний тренінг для всіх регіональних координаторів МРГ-II (відповідальних за розвиток громад). У відкритті тренінгу взяли участь Олів'є Адам, Координатор системи ООН і Постійний представник ПРООН в Україні, Оксана Реміга, Старший програмний менеджер ПРООН, і Тетяна Матійчик (Координатор Проекту МРГ від Секретаріату Кабінету Міністрів, Департамент забезпечення взаємодії з Верховною Радою України та регіонами).

З цього приводу пан Олів'є Адам високо оцінив наполегливу роботи команди МРГ, завдяки якій перша фаза МРГ завершилася великим успіхом і визнанням. Він закликав персонал МРГ підтримувати такий темп та

відданість і протягом впровадження МРГ-II. Пан Олів'є подякував українському урядові та Європейському Союзу за підтримку МРГ і висловив готовність ПРООН і надалі продовжувати надавати потужну підтримку МРГ.

Виступаючи з цієї нагоди, пані Матійчик поділилася досвідом своєї нещодавньої поїздки до регіонів у контексті регіонального запуску МРГ-II і запевнила присутніх, що Секретаріат Кабінету Міністрів готовий розширювати свою підтримку щодо сприяння успішній реалізації МРГ-II.

Основні теми тренінгу включали в себе аналіз реалізації МРГ-I, бачення і стратегію МРГ-II, план діяльності МРГ-II на 2011 рік, економічну складову, мікро-проекти з альтернативних / відновлюваних джерел енергії, стратегії розповсюдження методології МРГ та управління знаннями. Пізніше обласні

координатори пройшли перепідготовку разом з координаторами проектів. Усього протягом 2011 року навчання пройшли 70 співробітників Проекту.

Крім того, персонал МРГ пройшов різноманітні корпоративні Інтернет-курси, пов'язані з безпекою, та спеціалізовані курси з фінансів, управління, орієнтованого на результат, управління знаннями, комунікації тощо.

4.3 Навчання посадовців районних/обласних органів влади

У жовтні-листопаді 2011 року було проведено 10 тренінгів для координаторів МРГ з усіх регіонів і всіх партнерських районів, які виконують функції координаторів ресурсних центрів. Загалом у тренінгах узяли участь 220 координаторів. Навчальна програма була зосереджена на баченні, стратегії та процедурах впровадження МРГ-II. Учасники познайомилися з реаліями буденного життя на місцях. У результаті регіональні команди змогли самостійно розробити план роботи своїх ресурсних центрів. Ці тренінги були проведені в обласних центрах за значної підтримки регіональної влади та партнерських районів у приймаючій області.

Тренінг координаторів районних ресурсних центрів Вінницької, Кіровоградської та Черкаської областей

Тренінг координаторів районних ресурсних центрів Миколаївської та Одеської областей

Вставка IV. Думки координаторів ОРЦГ щодо навчання

«Такі тренінги корисні тим, що вони покращують розуміння методології Проекту, дають знання і генерують ідеї. Крім того, вони демонструють стандарти організації заходів на районному рівні», - **Олександр Загорченко**, Томашпільський район.

«Тренінг надав нам масу корисної та цікавої інформації, і зараз я відчуваю себе на 100% готовим виконувати функції координатора ОРЦГ», - **В. Сокирко**, Долинська РДА.

«Під час цього дуже цікавого та жвавого тренінгу ми отримали багато цікавої інформації та відповіді на всі запитання», - **Віра Волченко**, Гадяцький район.

«Ми отримали масу змістовної та корисної інформації у дуже доступній формі, я позитивно вражений», - **Василь Тимків**, Свалявський район.

«Дуже цікаво було дізнатися про оновлення сторінок ОРЦГ на веб-сайтах і у Facebook», - **Ігор Курінний**, Чутівський район

«Особливо цікавим для мене був діалог щодо поширення і відтворення досвіду», - **Наталя Гудок**, Чернігівський район.

«З цього тренінгу ми донесемо отримані знання і навички своїм громадам. Саме там, у наших селах і селищах, прихований величезний потенціал, і нам треба відшукати та розкрити його», - **Тетяна Терлецькі**, координатор Старосамбірського районного ресурсного центру.

Табл. XV. Тренінги, організовані у 2011 році

№	Учасники	Кількість проведених тренінгів	Запланована кількість учасників	Фактична кількість учасників
1	Керівники ОГ	634	2000	3795
2	Посадовці районних/обласних органів влади		100	1177
3	Персонал Проекту МРГ-II	1	70	70
4	Обласні/районні координатори	10	220	220

* Деталі по регіонах наведені у Додатку IX

Ігор Дятлов, Голова Миколаївської обласної ради, відвідав тренінг для 17 координаторів районних ресурсних центрів Миколаївської та Одеської областей. Відкриваючи захід, він зазначив:

«Об'їхавши регіон, поговоривши з місцевими мешканцями, я переконався в ефективності такого підходу. Найважливіший елемент діяльності МРГ – це самоорганізація і розвиток громад. Зараз, плануючи видатки обласного бюджету на відновлення певного об'єкту, ми враховуємо, чи залучена до цього проекту місцева громада».

4.4 Навчання керівників ОГ

Протягом звітного періоду було організовано 639 тренінги для підготовки керівників ОГ і представників місцевих рад. Курси включали такі сфери, як управління ОГ; планування громад; підготовка мікро-проектної пропозиції (МПП); впровадження мікро-проектів; звітування перед МРГ щодо впровадження мікро-проектів; оцінка ОГ на основі участі; громадський аудит та передача. Загалом навчання пройшли 3795 керівників ОГ. Крім того, разом з керівниками ОГ у навчанні взяли участь 1177 представників місцевих органів влади. Серед підготовлених керівників ОГ і представників місцевих органів влади 61,7% склали жінки, а 38,3% - чоловіки.

Тренінг з громадського планування у Ренійському районі Одеської області

Тренінг з оцінки на основі участі у с. Пустоварівка, Київська область

Вставка V. Думки учасників тренінгів для ОГ

«Після тренінгів ми маємо чітку картину організації громади, її структури, цілей та спроможностей. Раніше у нас було інтуїтивне розуміння, але тільки після тренінгу ми відчуваємо повну впевненість щодо управління організацією».

Голова ОГ «Довіра», Донецька область

«Такі тренінги дуже важливі для нас. Саме тут ми отримуємо відповіді на всі складні запитання і вивчаємо досвід успішніших громад».

Ірина Стомаченко, голова Коржівської сільської ради, Баришівський район Київської області

Розділ 5

ПРОЕКТИ ГРОМАД

З метою поліпшення умов життя місцевих громад, зміцнення врядування на основі участі та підвищення енергоефективності МРГ підтримує реалізацію місцевих пріоритетів, що визначаються як «мікро-проекти» громад, шляхом надання малих грантів на основі критеріїв рівності, спроможності, сталості та розподілу витрат. У цьому напрямку проводилися наступні основні заходи.

5.1 Планування громад та інтеграція планів

Після створення організації громади члени громади визначають пріоритетні проблеми власного села, які вони бажають вирішити. Під час другого діалогу члени ОГ ознайомлюються з необхідністю та процесом планування на основі участі, планування за принципом «знизу-догори». Вони також вчаться слідувати за дотриманням прав людини у визначенні пріоритетів, щоб слабкіший прошарок суспільства не залишився поза зоною отримання вигоди, а вигоду від реалізації їхнього плану змогли отримати більш ніж 80% членів громади.

Члени ОГ визначають власні потреби розвитку, встановлюють пріоритети та готують план розвитку громади (ПРГ). ПРГ розробляється у формі концептуальної пропозиції. Після його схвалення сільською/міською радою він передається на розгляд і схвалення ФМР. На засіданні ФМР обговорюються ПРГ різних громад, найбільш доречні плани схвалюються разом із рекомендацією для виділення коштів з районного бюджету.

У звітному періоді плани розвитку громад підготували 516 ОГ. Після узгодження відповідними СР/ МР 321 з цих планів був обговорений та затверджений для фінансування на засіданнях відповідних форумів місцевого розвитку (ФМР).

Планування громади, Ренійський район Одеської області

Табл. XVI. Плани розвитку громад

№	Дані про плани	Од. виміру	Кількість
1	Підготовлені/перенесені ПРГ	шт.	516
2	Розподіл по найбільш пріоритетних сферах		
	Енергозбереження	%	76,1
	Водопостачання	%	13,4
	Охорона здоров'я	%	9,1
	Навколишнє середовище	%	1,4
3	ПРГ, затверджені СР/МР		482
4	ПРГ, затверджені ФМР		321

* Деталі по регіонах наведені у Додатку X

Пріоритетність визначених планів була встановлена членами ОГ за такими критеріями, як *ступінь потреби* (80% або більше домогосподарств вважають це головним пріоритетом), *спроможність* (мікро-проект достатньо простий для виконання за існуючої спроможності членів ОГ), *наявність ресурсів* (готовність донорів, членів громади та місцевої влади підтримати даний пріоритет), *сталість* (громада-вигодонабувач повинна бути здатною забезпечити сталість об'єкту/послуг, створених за підтримки Проекту).

5.2 Схвалення мікро-проектних пропозицій

Після схвалення на рівні ФМР 117 ОГ розробили мікро-проектні пропозиції та подали їх до МРГ. Типова пропозиція містить пакет таких документів, як технічна документація, кошторис з запропонованим розподілом витрат, лист-зобов'язання зацікавлених сторін, протоколи рішень, ухвалених у різний час,

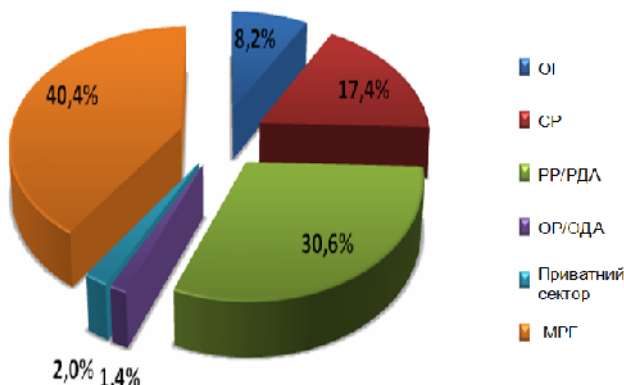
статут ОГ, довідка про відкриття банківського рахунку, мікро-проектна пропозиція, результат оцінки на основі участі та (або) рівень готовності, механізм забезпечення сталості тощо.

На рівні МРГ було розглянуто 117 пропозицій, і 112 з них були рекомендовані для схвалення КУП МРГ. Рекомендовані МРГ були вивчені та затверджені для фінансування на рівні ПРООН.

Загальна вартість затверджених мікро-проектів – 19,6 млн. грн. (1,9 млн. євро); вона була розподілена між партнерами наступним чином:

- організації громад 1,6 млн. грн. (8,2%)
- сільські/міські ради 3,4 млн. грн. (17,4%)
- районна влада 6,1 млн. грн. (30,6%)
- обласна влада 0,2 млн. грн. (1,4%)
- Проект МРГ 7,9 млн. грн. (40,4%)
- приватний сектор 0,4 млн. грн. (2%)

Діаграма III. Розподіл витрат станом на кінець 2011 р.

Розподіл затверджених мікро-проектів по сферах є наступним:

- енергозбереження 86,0 %
- водопостачання 5,4 %
- охорона здоров'я 8,0 %
- навколишнє середовище 0,9%

Очкується, що затверджені проекти принесуть користь 146704 особам (прямо і опосередковано).

Щодо інституційних вигодонабувачів розподіл 112 затверджених мікро-проектів виглядає наступним чином:

- школи/дитячі садки 74,1 %
- фельдшерсько-акушерські пункти 8,9 %
- місцеві громади 17,0 %

5.3 Впровадження мікро-проектів

Щодо всіх 112 затверджених мікро-проектів у 2011 році розпочався процес фінансування/впровадження. Він включав підписання грантової угоди між ОГ та ПРООН і перерахування першого траншу на рахунок ОГ-вигодонабувача. Підписання грантової угоди на загальних зборах ОГ створює у членів ОГ сильне відчуття співпричетності та відповідальності щодо використання ресурсів і своєчасного виконання запланованої роботи.

Табл. XVII. Впровадження мікро-проектів

	Захід	План на 2011 р.	Фактично
1	МПП, подані ОГ	100	117
2	Схвалені МПП	100	112
3	МПП у процесі фінансування	100	112

* Деталі по регіонах наведені у Додатку XI

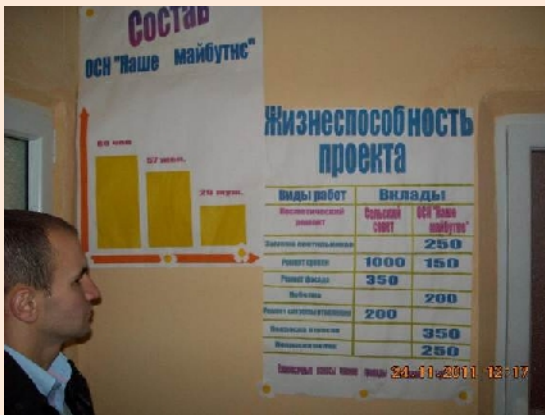
Тендер у с. Верхня Яблунка, Львівська область

Після надання першого траншу ОГ починають процес необхідної підготовки до впровадження. Вони створюють функціональну групу та тендерний комітет, після чого оголошують тендер на місцевому рівні. ОГ обирає найкращу пропозицію та підписує контракт на впровадження мікро-проекту. У процесі впровадження комітет з нагляду за якістю періодично проводить перевірку ходу робіт. Виходячи з виконання робіт, звітності та перевірки, загальна сума гранту перераховується трьома траншами.

Очікується, що впровадження профінансованих мікро-проектів буде закінчено у 2012 році.

Вставка VI. Участь громад у забезпеченні сталості завершених проектів / об'єктів інфраструктури: приклад Черкаської області

Ремонт об'єкту комунальної інфраструктури – школи, дитячого садку чи системи водопостачання – спільними зусиллями громади, влади та бізнесу є великим досягненням для сільської місцевості. Проте після виконання цієї роботи постає питання утримання і сталості.

Згідно з законодавством України та практикою МРГ відремонтований об'єкт з його новоствореною вартістю передається власникові (зазвичай сільській або районній раді), і громада, яка висунула цю ініціативу та провела ремонт, втрачає законні підстави контролювати утримання і експлуатацію об'єкту.

Черкаська область досягла успіху в пошуку механізму збереження ролі громади в подальшій експлуатації та утриманні відремонтованого об'єкту. Знайдене та впроваджене рішення полягає у наступному.

Перш ніж громада починає підготовку мікро-проектної пропозиції та залучення ресурсів місцевих громад і бізнесу, керівництво ОГ погоджує з власником об'єкту роль ОГ у

подальшій його експлуатації. На початку циклу впровадження мікро-проекту ОГ і власник об'єкту підписують меморандум про співробітництво щодо сталості об'єкту. Меморандум регулює спільні дії задля забезпечення сталого використання об'єкту. До нього додається попередній кошторис витрат, що їх сторони покриватимуть для сталої експлуатації.

Цей меморандум надає підставу для створення в ОГ експлуатаційно-ремонтного фонду (ЕРФ). ЕРФ створюється на початку проектного циклу, даючи можливість розпочати збір помірних внесків з перших етапів співробітництва. Зібрані кошти зазвичай зберігаються готівкою але на банківському рахунку ОГ, і у разі потреби їх легко взяти.

Крім фінансових умов, меморандум також визначає обов'язки щодо спільної експлуатації об'єкту, зокрема участь громади.

Після підписання меморандум розміщується на інформаційному стенді ОГ, а його виконання регулярно перевіряється на загальних зборах громади. У міру потреби збори громади можуть затвердити зміни до кошторису, що додається до меморандуму.

Такий механізм спільної експлуатації та утримання забезпечує більш ефективне та прозоре і стале використання коштів на експлуатацію об'єктів інфраструктури.

Розділ 6

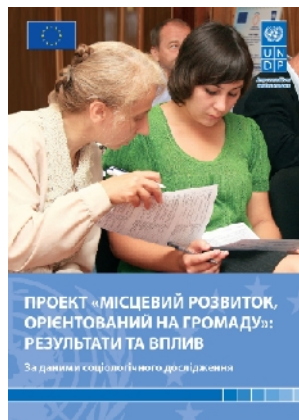
УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ

Застосування методики підходу до місцевого розвитку, орієнтованого на громаду, на національному рівні спричиняє колосальний вплив на процеси місцевого розвитку. Щоб якнайкраще використати набуті знання і накопичений досвід, компонент управління знаннями у рамках діяльності МРГ спрямований на документування та систематизацію регіонального досвіду та винесених уроків; на впровадження підходу, орієнтованого на громаду, у конкретні курси в системі вищої освіти; на передачу українського досвіду цільовій аудиторії інших країн. Детальна інформація щодо цієї діяльності наводиться нижче.

6.1 Поширення досвіду

За звітний період були проведені наступні заходи з метою поширення досвіду МРГ у національній/міжнародній аудиторії:

- а) Публікації досвіду.** У 2011 році були опубліковані чотири документи, що відображають досвід МРГ, протягом звітного періоду, а саме: «Маленькі мрії, великі перемоги. Історії успіху Проекту МРГ», «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду, в Україні: результати та досягнення», «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду: результати та вплив» (за результатами соціологічного дослідження) та «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду: умови та перешкоди». Публікації можна завантажити з веб-сайту МРГ <http://cba.org.ua/ua/library/documents>.

- б) Презентації про МРГ.** Презентація досвіду МРГ періодично проводилася командою МРГ для різних аудиторій, в тому числі для (а) оксфордських волонтерів і (б) аспірантів економічного факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка;
- в) Підвищення рівня обізнаності виборних органів.** Була надана підтримка Українській асоціації районних та обласних рад з організації національного круглого столу, який був зосереджений, серед іншого, на питаннях децентралізації та підходу до місцевого розвитку, орієнтованого на громаду. Підтримка полягала в публікації відповідного посібника для учасників, які представляли обласні та районні ради з усієї країни. Ця діяльність, як очікується, в подальшому сприятиме впровадженню принципів врядування на основі участі та місцевого розвитку, орієнтованого на громаду, в усій країні;
- г) Дослідження практичних прикладів щодо країни.** Була надана підтримка відповідним департаментам ПРООН у підготовці дослідження практичних прикладів щодо країни.
- д) Передача знань.** Було досягнуто домовленості з представництвами ПРООН у Вірменії та Киргизстані щодо надання підтримки у розробленні проектного документу на основі українського досвіду впровадження МРГ. Очікується, що ця робота проводитиметься на початку 2012 року.

Учасники семінару в Баришівському районі (зліва) та учасниця засідання Координаційної ради МРГ (справа) знайомляться з публікаціями «МРГ: регіональний досвід» і «Маленькі мрії, великі перемоги»

6.2 Партнерство з вищими навчальними закладами

У рамках компоненту з управління знаннями Проект МРГ планує створити мережу вищих навчальних закладів з усіх регіонів України з метою нарощування потенціалу в сфері навчання / навчальних планів щодо місцевого сталого розвитку за участю людей. Діяльність у цьому напрямку включає розробку навчальних програм, малі дослідження, стажування, зв'язок з місцевими громадами тощо. Наступні заходи були проведені в цьому напрямку:

- а) Підписання МВ.** За звітний період були підписані меморандуми про взаєморозуміння з п'ятьма науковими/навчальними закладами з метою введення підходу, орієнтованого на громаду, до їхніх програм викладання/навчальних курсів. Це Національна академія державного управління при Президентові України (НАДУ), Харківський національний економічний університет, Харківський державний університет, Вінницький соціально-економічний інститут університету «Україна» і Полтавська державна аграрна академія.

Координатор системи ООН і Постійний представник ПРООН в Україні пан Адам (ліворуч) підписує МВ з Президентом НАДУ паном Юрієм Ковбасюком (праворуч)

- б) Планування роботи вищих навчальних закладів.**

27-28 жовтня 2011 р. був проведений круглий стіл за участю представників 24 вищих навчальних закладів. Разом із командою МРГ учасники розробили план роботи на 2012 рік. Серед визначених сфер співробітництва – наступні:

- введення курсу «Сталий розвиток суспільства»;
- стажування у регіональних представництвах МРГ студентів, які проводять дослідження з відповідних тем;
- підтримка досліджень у сфері сталого розвитку громад шляхом надання мікро-грантів і проведення конкурсів студентських робіт.

- в) Створення сторінки у Facebook.** З метою сприяння налагодженню зв'язків між партнерськими вищими навчальними закладами була створена сторінка у Facebook «**Сталий розвиток у вищій освіті**».

- г) Започаткування співробітництва з МРГ у вищих навчальних закладах.** Після круглого столу регіональні координатори провели у вищих навчальних закладах серію презентацій Проекту з метою його представлення викладацькому складу та окреслення можливих сфер співпраці. Деталі започаткування партнерства між Проектом і вищими навчальними закладами наведені у Вставці VII.

- д) Підтримка в організації конференції.** Була надана підтримка в організації національної конференції «Сталий розвиток у соціальному вимірі: глобальним проблемам – локальні рішення», яка відбулася у Чернігівському державному технологічному університеті 2 листопада 2011 р. Деталі наведені у Вставці VIII.

Вставка VII. Започаткування співробітництва з Проектом МРГ у вищих навчальних закладах

У Запоріжжі співробітництво між **Запорізьким національним університетом** і Проектом МРГ було започатковано на круглому столі «Сталий місцевий розвиток: методологія та суспільна практика», проведеному 27 грудня 2011 року. Одним із перших передбачених спільних заходів є включення курсу «Сталий місцевий розвиток» у навчальну програму та підготовка навчальних матеріалів, які поєднують теоретичні та практичні аспекти. Докладніше див. http://www.rada.zp.ua/news_out.php?2111

14 грудня в **Острозькій академії** (Рівненська область) відбулася презентація Проекту МРГ. Під час заходу керівництво академії підписало меморандум про взаєморозуміння, який відзначив перший крок у співпраці з Проектом ЄС/ПРООН МРГ.

Координатор співробітництва з МРГ від Острозької академії Андрій Рибак відзначив важливість партнерства: «Проект МРГ надає нові можливості для студентів у рамках співробітництва; ми

плануємо організувати тренінги та семінари для представників громадських організацій, навчання персоналу та запровадження нового курсу «Сталий розвиток суспільства».

Детальніше див. <http://www.oa.edu.ua/ua/info/news/2011/12-15-2>

7 грудня у **Донецькому державному університеті управління** відбувся захід з започаткування співпраці між Проектом МРГ та університетом. Захід відкрила проректор В. Токарева, яка наголосила на важливості такої співпраці для регіону. Під час заходу курс «Сталий розвиток суспільства» був представлений викладачам і студентам 4 курсу, які отримають додаткові можливості для проведення досліджень у сфері сталого місцевого розвитку за участі громад. Декілька студентів також матимуть можливість стажування у регіональних представництвах МРГ.

8 жовтня 2011 р. три громади Проекту МРГ у Луганську провели навчальну поїздку для 28 студентів магістратури за спеціальністю «адміністративне та проектне управління» (**Університет ім. Володимира Даля, Луганськ**) з метою ознайомлення з передовою практикою мобілізації громад у багатогалузевому партнерстві.

31 листопада 2011 р. у **Полтавській державній аграрній академії** відбувся круглий стіл з метою обговорення напрямів співробітництва з Проектом МРГ. Зокрема, з вересня 2012 р. в академії буде запроваджено навчальний курс «Сталий розвиток суспільства». МРГ також відкриває можливість стажування у своїх регіональних представництвах для студентів, які проводять дослідження на відповідну тематику. Відеозвіт про круглий стіл із започаткування співпраці між Проектом МРГ і **Полтавською державною аграрною академією** розміщений за адресою <http://www.facebook.com/photo.php?v=10150475279226810>

Вставка VIII. Глобальним проблемам сталого розвитку – локальні рішення

Національну конференцію «Сталий розвиток у соціальному вимірі: глобальним проблемам – локальні рішення» відкрив ректор Чернігівського державного технологічного університету п. Шкарлет, який наголосив на значенні сталого розвитку як дослідницької мети.

Декан факультету соціальної роботи Тетяна Сила розповіла про організацію співробітництва і управління знаннями задля сталого розвитку. Вона згадала також, що в результаті дворічного співробітництва з Проектом МРГ 22 студенти пройшли стажування в представництвах Проекту МРГ в різних регіонах України та отримали користь від доступу до діяльності на місцях.

Завдяки Проекту МРГ Чернігівський державний технологічний університет став членом Програми «Балтійські університети» і активно співпрацює з іноземними університетами у галузі сталого розвитку.

Презентація координатора МРГ від Чернігівської обласної державної адміністрації пані Гурок надала присутнім можливість оцінити практичні результати співпраці між громадянами та владою у рамках Проекту МРГ.

Доцент Ризького технічного університету пані Тамбовцева за допомогою конференц-засобів програми Skype представила результати свого дослідження щодо корпоративної соціальної відповідальності та його практичного застосування.

Дискусії у секціях здебільшого стосувалися різних вимірів сталого розвитку, його соціального, економічного та екологічного компонентів, а також соціальної мобілізації як ефективного інструменту сталого розвитку.

е) Підготовка навчального модуля. Був підготовлений навчальний модуль із соціальної мобілізації для використання у НАДУ. Модуль використовуватиметься поряд з 5 іншими навчальними модулями (присвяченими децентралізації, стратегічному плануванню тощо), які розробляються проектами МПВСР та SDC/Skat-DESPRO Project. Модуль включає такі компоненти:

- концепція і застосування методу соціальної мобілізації;
- приклади програм на основі соціальної мобілізації у Європі та СНД;
- фактори успіху;
- аналіз витрат і вигід;
- міф про соціальну мобілізацію;
- сфера застосування методу соціальної мобілізації в Україні.

6.3 Центр управління знаннями

Важливим аспектом діяльності Проекту у другій фазі є наголос на зміцненні знань і досвіду, набутих у ході впровадження. У цьому контексті важливу роль відіграватиме управління знаннями. *Центр управління знаннями* збиратиме, аналізуватиме та зберігатиме цінні знання і досвід.

2 грудня був підписаний МВ з Українською асоціацією районних і обласних рад (УАРОР) з метою створення «центру управління знаннями» та співробітництва щодо розбудови спроможності виборних органів усієї країни.

План заходів щодо співробітництва на 2012 рік включає наступні кроки:

- визначення пілотних користувачів: 25 обласних ресурсних центрів МРГ і обласних представництв УАРОР; 50 районних ресурсних центрів громад; координаторів МРГ від ОДА/ОР; муніципальних груп підтримки;
- набір персоналу для ЦУЗ: менеджера з управління знаннями та спеціаліста з ІТ;
- навчання персоналу ЦУЗ;
- створення офісу;
- розробка і тестування веб-порталу;
- навчання пілотних користувачів;
- збирання, систематизація і розміщення первинних знань;

- інформаційна кампанія ЦУЗ.

6.4 Стратегічні рекомендації

Протягом звітного періоду була проведена підготовка до започаткування політичного діалогу з питань, пов'язаних з МРГ. У зв'язку з цим результати дослідження, проведеного у 2010 році Міжнародним центром перспективних досліджень, були опубліковані для широкого розповсюдження як матеріал для обговорення. У цьому дослідженні оцінюються існуючі законодавчі та інституційні умови та перешкоди на шляху місцевого розвитку, орієнтованого на громаду. Публікація розміщена за адресою <http://cba.org.ua/ua/library/documents>.

Розділ 7

ЗАПЛАНОВАНІ АКТИВНОСТІ

7.1 Компонент «енергоефективність»

МРГ-II передбачає сильну підтримку щодо підвищення енергоефективності шляхом просування альтернативних джерел енергії та підтримки регіональних стратегічних планів з енергетики. У звітному періоді для започаткування цього компоненту був найнятий фахівець з енергетики та охорони навколишнього середовища. Головна робота з впровадження цього компоненту проводитиметься у 2012 році.

7.2 Місцевий економічний розвиток

МРГ-II передбачає місцевий економічний розвиток, який буде забезпечуватися шляхом заохочення сільськогосподарських/сервісних кооперативів і надання підтримки діяльності з переробки та реалізації сільськогосподарської продукції у віддалених сільських районах. У звітному періоді був відібраний для прийняття на роботу спеціаліст із розвитку малого бізнесу. Головна робота з впровадження цього компоненту проводитиметься у 2012 році.

7.3 Відтворення методології

МРГ-II передбачає, що методологія МРГ буде поступово впроваджуватися до національних структур розвитку на місцевому рівні. З цієї точки зору існують положення щодо надання підтримки із розбудови спроможності компетентним партнерам на регіональному / місцевому рівні. Протягом звітного періоду всім регіональним партнерам було запропоновано взяти участь у конкурсі, що тривав до 9 грудня 2011 року.

22 з 25 регіональних партнерів висловили інтерес до можливості відтворення методології та звернулися щодо можливості залучити додатково 129 районів (29 районів з МРГ-I; 19 резервних районів з МРГ-I/МРГ-II; 23 райони з МРГ-II; 58 нових районів). У листопаді 2011 року серед регіонів був проведений конкурс на розподіл квоти районів для відтворення методології; конкурс був оснований на наступних критеріях:

- затвердження соціально-економічної програми для МРГ (позиції регіональної влади щодо спеціальної соціально-економічної програми, яка передбачає підтримку місцевих громад і яка дозволяє відтворювати методологію МРГ);
- рішення регіональної влади щодо відтворення методології МРГ;
- розробка і затвердження бюджету на відтворення методології МРГ;
- існування обласного ресурсного центру громад з достатнім приміщенням;
- відкомандирування персоналу для проведення відтворення методології;
- результати регіону під час виконання МРГ-I.

Був проведений об'єктивний аналіз інформації щодо вищенаведених критеріїв із 21 конкуруючого регіону, і наявна квота у 62 райони була розподілена по регіонах наступним чином:

Табл. XVIII. Розподіл квоти районів щодо відтворення між регіонами

Квота районів	Регіон
2	Київська, Вінницька, Чернівецька, Херсонська, Донецька, Хмельницька, Рівненська, Сумська, Закарпатська області
3	Одеська, Полтавська, Миколаївська, Запорізька області
4	Черкаська, Дніпропетровська, Івано-Франківська, Луганська, Волинська, Тернопільська, Кіровоградська, Львівська області

Конкретна діяльність за цим компонентом проводитиметься у 2012 році. У контексті відтворення методології очікується, що обласні та районні координатори братимуть активну участь у впровадженні моделі за технічної підтримки та сприяння з боку команди МРГ. Гранти на проекти

громад ґрунтуватимуться на конкретному розподілі витрат: місцева/районна/обласна влада – 70%;
Проект МРГ – 20% (максимум 2000 дол. у гривневому еквіваленті), організація громади – 5%.

Розділ 8

ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Проект МРГ ставить на меті забезпечити максимальний рівень прозорості щодо своєї діяльності. Задля цього він заохочує проведення заходів та дій у цьому напрямку. У звітному періоді в цій сфері проводилися наступні заходи.

8.1 Медіа-заходи

Прес-брифінг для оголошення результатів відбору пілотних районів у Волинській області

Протягом звітного періоду мало місце багато можливостей для організації громадських і медіа-заходів. Це, зокрема, обласні та районні семінари, прес-конференції для оголошення підсумків відбору районів та сільських/міських рад, візити партнерів та донорів. Медіа-заходи на місцевому та регіональному рівні часто організовувалися у координації з органами влади відповідного рівня. У переважній більшості випадків комунікаційний підрозділ органу влади відігравав значну роль у запрошенні ЗМІ на відповідному рівні та у координації заходу.

Загалом відбулося 265 медіа-заходів (див. табл. XIX).

Табл. XIX. Медіа-заходи та висвітлення у ЗМІ

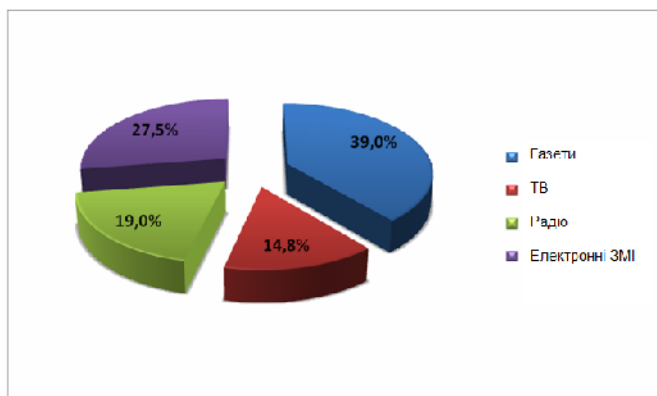
№	Захід	Кількість
1	Медіа-захід	265
2	Висвітлення у ЗМІ	1244
3	Інформаційний бюлетень	70

* Деталі по регіонах наведені у Додатку XII

8.2 Висвітлення у ЗМІ

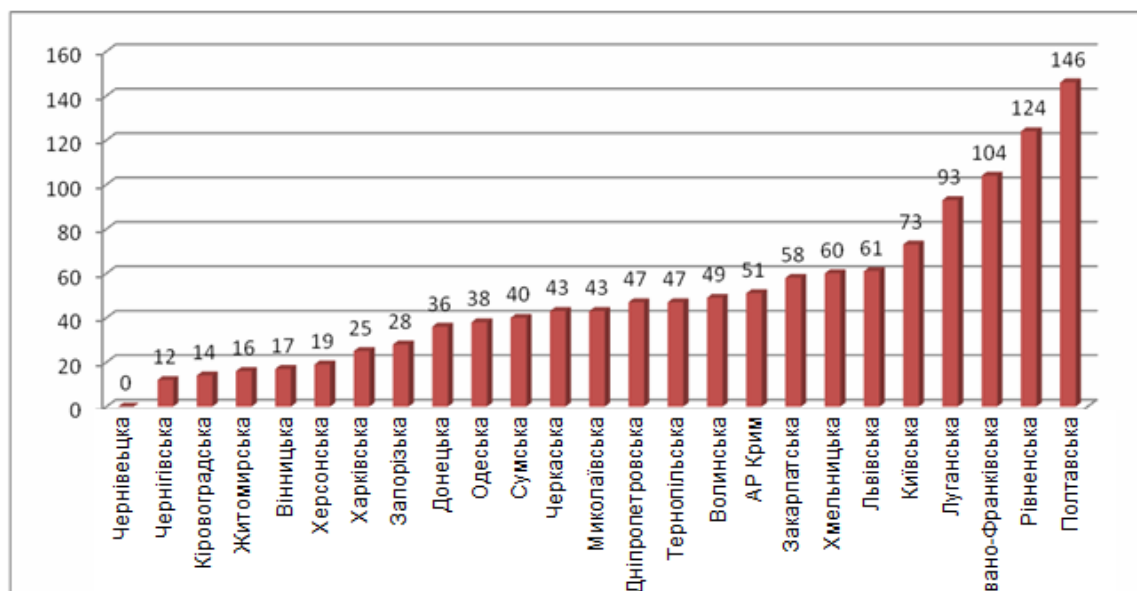
Протягом звітного періоду були зареєстровані 1244 випадки висвітлення у засобах масової інформації по всій Україні (хоча не всі випадки висвітлення могли бути зареєстровані Проектом через брак спроможності збирати звіти про висвітлення у ЗМІ по всій території країни). Серед усіх ЗМІ електронні засоби домінували як канали розповсюдження інформації про діяльність МРГ, наступними за ними виявилися газети.

Діаграма IV. Розподіл висвітлення у ЗМІ з початку Проекту

Загалом висвітлення у ЗМІ було зосереджене на запуску другої фази Проекту, повідомленні про результати першої фази, відображенні процесу відбору районів та сільських рад, візитів партнерів до громад. Звіт про висвітлення діяльності Проекту МРГ за 2011 рік розміщений за адресою <http://cba.org.ua/ua/about/media-about-us>.

Діаграма V. Розподіл висвітлення у ЗМІ по регіонах з початку Проекту

Крім засобів масової інформації, Проект МРГ використовує інші засоби розповсюдження інформації. Зокрема, на веб-сайтах партнерських обласних і районних органів влади були подані, де можливо, посилання на інформацію стосовно МРГ, зокрема на тендери, медіа-заходи або інформаційні бюлетені МРГ. Співробітництво з боку комунікаційних підрозділів цих органів заслуговує на високу оцінку. Протягом 2011 року на веб-сайтах партнерів було розміщено 580 оголошень/новин.

8.3 Інформаційні бюлетені

Для того, щоб поширювати інформацію про Проект серед зацікавлених осіб, потенційних учасників і широкого загалу, регіональні підрозділи з впровадження Проекту публікували регулярні інформаційні бюлетені. Протягом звітної періоду було опубліковано 70 випусків бюлетенів у 19 областях. Вони розповсюджувалися як в електронній формі (2520 примірників), так і в друкованому вигляді (10020 примірників), за списками розсилки, що включали обласні адміністрації, обласні ради, районні адміністрації та ради, сільські / міські ради, місцеві громади, місцеві засоби масової інформації та неурядові організації.

Найбільш активними у цьому плані є Миколаївська область (14 випусків) і Запорізька область (10 випусків), а також Луганська, Полтавська і Закарпатська області (більше 3 випусків). Кількість випусків інформаційних бюлетенів пов'язана з кількістю громадських заходів і тренінгів, проведених у регіоні. Деталі наведені у табл. XX та Додатку XII.

Табл. XX. Розподіл тиражу регіональних бюлетенів МРГ

№	Показник	2011
1	Кількість виданих випусків	70
2	Кількість надрукованих і розповсюджених примірників	10020
3	Кількість примірників, розповсюджених в електронній формі	2520

* Деталі по регіонах наведені у Додатку XII

Проект ЄС/ПРООН "Місцевий розвиток, орієнтований на громаду" "спрямовує" громади до випусків власних Інформаційних вісників

Як повідомляє Баштанський районний ресурсний центр громад, попит на інформаційні бюлетені, що їх випускають організації громад, перевищує популярність місцевої газети

8.4 МРГ у соціальних медіа

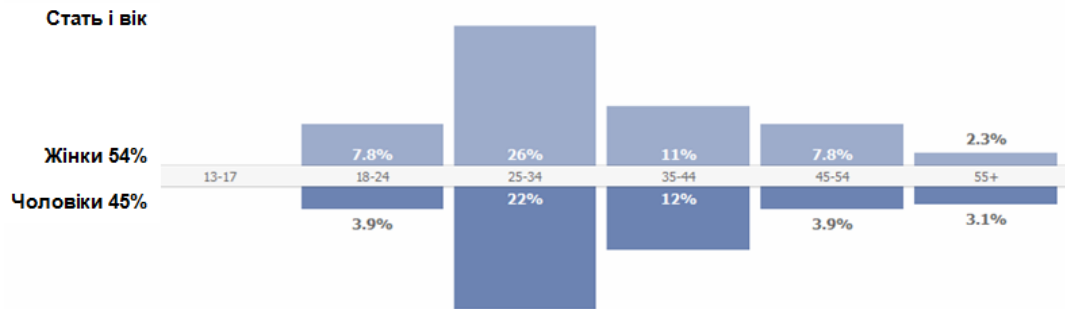
Наприкінці серпня 2011 року була запущена сторінка Проекту МРГ у Facebook, яка дозволяє розміщати відомості у реальному масштабі часу та отримувати миттєвий доступ до інформації про діяльність партнерів. Після спеціального тренінгу для координаторів районних ресурсних центрів громад 28 РРЦГ створили свої сторінки у Facebook і за їх допомогою активно публікують і обмінюються інформацією та досвідом. Отже, створена віртуальна мережа РРЦГ. Перелік РРЦГ, які мають сторінки у Facebook, поданий у Вставці IX.

Вставка IX. Перелік районних ресурсних центрів громад, які мають сторінку у Facebook

1. Гадяцький районний ресурсний центр громад
2. Тисменський районний ресурсний центр громад
3. Чутівський районний ресурсний центр громад
4. Семенівський районний ресурсний центр громад
5. Баштанський районний ресурсний центр громад
6. Котелевський районний ресурсний центр громад
7. Луганський обласний центр громад
8. Дубенський районний ресурсний центр громад
9. Лохвицький районний ресурсний центр громад
10. Саменський районний ресурсний центр громад
11. Городенківський районний ресурсний центр громад
12. Заставнівський районний ресурсний центр громад
13. Бариськівський районний ресурсний центр громад
14. Турківський районний ресурсний центр громад
15. Маловисківський районний ресурсний центр громад
16. Звенигородський районний ресурсний центр громад
17. Сокирянський районний ресурсний центр громад
18. Любомильський районний ресурсний центр громад
19. Кобеляцький районний ресурсний центр громад
20. Новомиколаївський районний ресурсний центр громад
21. Олександрівський районний ресурсний центр громад
22. Великописарівський районний ресурсний центр громад
23. Полтавський обласний ресурсний центр громад
24. Ренійський районний ресурсний центр громад
25. Чутівський районний ресурсний центр громад
26. Сватівський районний ресурсний центр громад
27. Буринський районний ресурсний центр громад
28. Красноградський районний ресурсний центр громад

З моменту свого запуску сторінка МРГ у Facebook отримала 130 передплатників, більшість з яких має вік від 25 до 34 років (24%); потім іде група 35-44 роки (12%); див. діаграму VI.

Діаграма VI. Розподіл передплатників сторінки МРГ у Facebook за статтю та віком

Середня відвідуваність сторінки МРГ у Facebook – 35 відвідань на добу, максимальна – 75 відвідань на добу. Див. діаграму VII.

Діаграма VII. Статистика відвідань сторінки МРГ у Facebook

Серед найбільш відвідуваних розділі сторінки МРГ у Facebook були: стіна (1597 перегляди), фотографії (71), інформація про Проект (61) і посилання (47). Деталі див. у табл. XXI.

Табл. XXI. Основна статистика найбільш відвідуваних розділів сторінки МРГ у Facebook

Розділ	Кількість переглядів
Стіна	1 597
Фотографії	71
Інформація	61
Посилання	47
Події	23
Відео	17
Активність друзів	16
Минулі події	6

8.5 Візити донорів/партнерів

Протягом звітного періоду були організовані візити на регіональному / місцевому рівні для донорів / партнерів, щоб ознайомити їх з процесом впровадження і результатами МРГ. З іншого боку, такі візити

розширювали можливості місцевих громад та посилювали їхню впевненість щодо спільного проведення громадських заходів. Деякі з цих подій описані нижче.

- а) Візит Голови Представництва ЄС до Одеси.** 15 липня Жозе Мануел Пінту Тейшейра, Голова Представництва ЄС в Україні, і Олів'є Адам, Координатор системи ООН та Постійний представник ПРООН в Україні, взяли участь у семінарі з запуску Проекту в Одеській області. В ході заходу були узагальнені результати першої фази Проекту МРГ і представлено бачення щодо МРГ-II. Була підписана тристороння угода між Одеською ОДА, Одеською ОР та ПРООН.

- б) Візит Постійного представника ПРООН до Київської області.** 17 липня Олів'є Адам, Координатор системи ООН та Постійний представник ПРООН в Україні, взяв участь у регіональних семінарах з запуску Проекту в Київській області та підписанні Угоди про партнерство між ПРООН, Київською обласною державною адміністрацією та Київською обласною радою.
- в) Поїздка Координатора МРГ від СКМУ по регіонах.** Тетяна Матійчик, начальник відділу Департаменту забезпечення взаємодії з Верховною Радою України та регіонами, Координатор МРГ від Секретаріату Кабінету Міністрів України, взяла участь 4 регіональних семінарах з запуску Проекту (Тернопільська, Хмельницька, Харківська та Полтавська області).
- г) Візит Постійного представника ПРООН до АР Крим.** 22 липня Олів'є Адам, Координатор системи ООН та Постійний представник ПРООН в Україні, взяв участь у церемонії офіційного підписання Угоди про партнерство між ПРООН, Верховною Радою Автономної Республіки Крим і Радою Міністрів АРК. Від імені АР Крим Угоду підписали пан Константинов, голова Верховної Ради АРК, і пан Бурлаков, Перший Заступник Голови Ради Міністрів АРК.

- д) Візит Постійного представника ПРООН до західних регіонів.** З 29 серпня по 2 вересня Олів'є Адам, Постійний представник ПРООН в Україні, Василь Толкач, менеджер проекту, і Сергій Волков, Старший програмний менеджер, відвідали Волинську, Тернопільську, Хмельницьку, Чернівецьку та Івано-Франківську області. Під час свого візиту пан Адам зустрівся з головами обласних державних адміністрацій, обласних рад, районних державних адміністрацій та рад для узагальнення результатів першої фази МРГ, а також окреслення перспектив подальшого співробітництва під час МРГ-II.
- е) Візит Постійного представника ПРООН до АР Крим.** 15 вересня Олів'є Адам, Координатор системи ООН та Постійний представник ПРООН в Україні, та Костянтин Бахарєв, Перший Заступник Голови Верховної Ради АРК, взяли участь у засіданні Республіканської координаційної ради, організованому в м. Джанкой. У ході засідання були підписані угоди про партнерство між ПРООН та 8 відібраними районами.
- е) Візит Голови Представництва ЄС та послів ряду європейських країн до Одеської області.** 1-2 жовтня Жозе Мануел Пінту Тейшейра, Посол ЄС в Україні, разом з Послом Великобританії Лі Тернером і Послом Греції Георгіосом Георгунцосом, відвідали одну з пілотних громад МРГ в Одеській області.

Після зустрічі з викладачами, студентами і громадськими активістами с. Банівка (360 домогосподарств) Посол ЄС зазначив: «Якщо б управління в Україні здійснювалося так, як у мікро-проектах за Проектом МРГ та їхніх місцевих організаціях, то країна займала б добру позицію для інтеграції до ЄС. Ці проекти ЄС-ПРООН, які покращили умови життя більш ніж у 1000 українських селах, є ідеальним прикладом сильної громадської ініціативи, співпричетності, ефективного управління і фінансової підзвітності». За підтримки ЄС у рамках проекту, впровадженого ПРООН, громада підвищила енергозбереження у місцевій школі, замінивши 100 вікон і 5 дверей.

ж) Поїздка представників системи ООН по регіонах України. 24 - 27 жовтня Олів'є Адам та інші представники агенцій ООН відвідали регіони (Чернігівську, Сумську та Харківську області) з метою огляду діяльності ООН, зокрема за Проектом МРГ.

Постійний представник ПРООН зустрічається з членами громади та спостерігає за результатами проекту громади у с. Чернеча Слобода, Сумська область

Під час цих візитів вони зустрічалися з вищим керівництвом регіональних органів влади, міських рад, вищих навчальних закладів і відвідали громади МРГ. Серед представників агенцій ООН були Представник ЮНІСЕФ Юкіє Мокуо; Голова Представництва МОМ Манфред Профазі; Координатор Програми протидії торгівлі людьми Рут Крчмар; Представник і керівник Бюро ВООЗ в Україні Кіз де Йонкере; Директор Представництва ЮНФПА в Україні, Болгарії, Боснії і Герцеговині Нузхат Ехсан.

Розділ 9

УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТОМ

Проект МРГ впроваджується безпосередньо Програмою розвитку ООН. ПРООН забезпечує якість управління, використання ресурсів і своєчасне досягнення результатів. Крім того, партнери та донори проводять незалежний моніторинг реалізації Проекту МРГ, а регіональні/місцеві органи влади забезпечують зворотний зв'язок для ефективної реалізації цієї ініціативи. Протягом звітного періоду в напрямку управління Проектом проводилися наступні заходи.

9.1 Закриття МРГ-I

Були підготовлені та представлені в ПРООН та ЄС різні документи (наприклад, підсумковий фінансовий звіт, детальний описовий звіт, оновлення інформації у системі Atlas тощо) у контексті закриття Проекту МРГ-I.

9.2 Реєстрація Проекту

Проект був зареєстрований у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України. Підтримку у реєстрації Проекту МРГ-II надали Секретаріат Кабінету Міністрів і партнерські регіональні органи влади.

9.3 Річний план робіт

Річний план на 2011 рік, підготовлений Проектом МРГ, був ухвалений керівництвом ПРООН. У ході реалізації Проекту відбувся необхідний перегляд РПР. У грудні 2011 року був підготовлений та поданий керівництву ПРООН річний план робіт на 2012 рік. Розрахунковий бюджет пропонованого плану робіт становить 8 млн. дол. (5,6 млн. євро) на 2012 рік.

9.4 Управління персоналом

Більшість персоналу МРГ-I продовжила працювати у МРГ-II. Деякі зі співробітників пішли протягом періоду роботи; крім того, необхідно було найняти додаткових співробітників для нових компонентів МРГ-II. Загалом 13 співробітників були найняті / відібрані протягом звітного періоду за допомогою відкритого конкурсу. Часто виникали труднощі при пошуку компетентних кандидатів, тому було необхідно повторно публікувати оголошення про вакансії.

9.5 Закупівлі та управління активами

На вимогу керівництва ПРООН та за згодою ЄС все обладнання МРГ-I було передано МРГ-II з метою економії ресурсів для інших видів діяльності МРГ-II. Була проведена закупівля транспортних засобів для АРК і встановлення кондиціонерів у 24 старих автомобілях Проекту. Виникла складність при пошуку належного постачальника для виконання цього завдання. Крім того, було закуплено ІТ обладнання для центрального офісу та місцевих офісів Проекту.

9.6 Синергізм з іншими донорами/ініціативами

Визнано, що Проект МРГ надає широке поле для діяльності інших агенцій розвитку, які працюють над питаннями місцевого розвитку та Цілей розвитку тисячоліття. У цьому контексті співробітники МРГ вивчають можливість синергізму з іншими програмами і агенціями. За звітний рік у цьому напрямі відбулися наступні події:

- компонент МРГ з управління знаннями, а також співробітництво з вищими навчальними закладами організовано у синергізмі з Муніципальною програмою врядування та сталого розвитку ПРООН;
- було проведено ряд зустрічей з представниками ЮНФПА і обговорено можливість синергізму в діяльності.

9.7 Консультативна підтримка

Консультативна підтримка періодично надходила від Секретаріату Кабінету Міністрів та офісу Представництва ЄС. З ними проводилися особисті зустрічі або підтримувався зв'язок електронними засобами, залежно від обставин.

9.8 Засідання Координаційної ради

15 грудня у Представництві ЄС в Україні відбулося перше засідання Координаційної ради Проекту МРГ-II за участю представників Секретаріату Кабінету Міністрів України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ, Міністерства економічного розвитку і торгівлі, Міністерства аграрної політики та продовольства, Міністерства охорони здоров'я тощо.

Засідання проводилося під головуванням Хосе Романа Леона Лора, Керівника другого відділу програм допомоги Представництва ЄС в Україні, та Елени Панової, Заступника Директора Представництва ПРООН. Керівництво МРГ представило результати та досягнення МРГ за 2011 рік і план робіт на 2012 рік. Анатолій Рибак, Заступник Голови Черкаської обласної ради, та Василь Гоцько, Заступник Голови Тернопільської обласної державної адміністрації, висловили бачення регіонів щодо підходу до місцевого розвитку, орієнтованого на громаду.

Учасники засідання підтримали ідею щодо тіснішого співробітництва Проекту МРГ з відповідними міністерствами та визнали, що «Проект МРГ набуває національного значення, як за сферою, так і за масштабом своєї діяльності».

Протокол засідання можна завантажити за адресою <http://cba.org.ua/library/documents?lang=ua>

9.9 Управління фінансами

Відповідно до плану робіт та бюджету МРГ-II на 2011 рік плановий обсяг коштів становив 1,9 млн. дол. (1,3 млн. євро). Орієнтовні витрати на проведення діяльності, передбаченої річним планом на 2011 рік, становили за звітний період 1,7 млн. дол. (1,1 млн. євро). Розбивка бюджету та витрат по статтях наведена у табл. XXII.

Табл. XXII. Постатейна деталізація бюджету та витрат Проекту МРГ-II (орієнтовні розрахунки)

№	Стаття	Загальний бюджет Проекту		Витрати у 2011 р.		Сальдо	
		тис. євро	тис. дол.	тис. євро	тис. дол.	тис. євро	тис. дол.
1	Витрати на оплату праці	3511,3	4777,3	496,5	707,2	3014,8	4070,1
2	Транспортні витрати	92,2	125,5	24,8	35,3	67,4	90,2
3	Обладнання і матеріали	97,0	131,9	51,0	72,6	46,0	59,3
4	Місцевий офіс	1016,3	1382,7	196,0	279,2	820,3	1103,5
5	Інші витрати та послуги	265,1	360,7	68,2	97,1	196,9	263,6
6	Інше						
a	Початковий грант (соціальна/комунальна сфера)	4357,8	5929,0	118,9	169,4	4238,9	5759,6
c	Початковий грант (енергоефективність)	5190,0	7061,2	0	0	5190,0	7061,2
d	Початковий грант (малий бізнес)	474,8	646,0	0	0	474,8	646,0
e	Інтерналізація підходу	367,5	500,0	0	0	367,5	500,0
f	Розробка навчальної програми	96,0	130,6	6,0	8,5	90,0	122,1
g	Навчання/поїздки	177,5	241,5	24,9	35,4	152,6	206,1
h	Засідання ФМР та ОКР, оглядові засідання	225,0	306,1	99,7	142,1	125,3	164,05
i	Спроможність РІГ	70,0	95,2	25,0	35,7	45,0	59,5

j	Управління знаннями	65,0	88,4	0	0	65,0	88,4
7	Непередбачені та адміністративні витрати	1120,4	1524,3	77,8	110,8	1042,6	1413,5
	Разом	17125,9	23300,4	1188,8	1693,3	15937,1	21607,1

Розділ 10

ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВА НА МАЙБУТНЄ

10.1 Інвентаризація набутого досвіду

Впровадження МРГ-II протягом 2011 року дозволило отримати певний цінний досвід, який варто взяти до уваги. Його можна узагальнити наступним чином:

- Більшість регіональних / місцевих зацікавлених сторін визнали цінність методології підходу, орієнтованого на громади, запропонованого Проектом. У результаті попит на Проект є високим, і спостерігається готовність кількох регіональних / районних партнерів перейняти методологію МРГ, головним чином за рахунок власних коштів, що відображено в їхньому баченні (соціально-економічній програмі).
- Через великі масштаби партнерства та орієнтованість Проекту на процес багато часу йде на підготовку та налагодження партнерства з наступним виходом на конкретні заходи на рівні громади.
- Енергозбереження викликає найбільший інтерес серед регіональних та місцевих партнерів і, як очікується, домінуватиме над іншими соціальними / громадськими сферами.
- Більшість структур підтримки (форум місцевого розвитку, обласні координаційні ради, ресурсні центри громад, організації громад), створені в рамках МРГ-I, виявилися активно діючими та ефективно сприятимуть МРГ-II, виступаючи у якості демонстраційних майданчиків.
- Спостерігалася чудова співпраця з боку партнерів на всіх рівнях. Секретаріат Кабінету Міністрів дуже ефективно спрямовував процес впровадження.
- Рівень ентузіазму вищих навчальних закладів щодо вивчення методології МРГ і включення цієї інформації до навчальних планів і програм виявився високим.
- Було висловлено занепокоєння щодо наявності адекватного державного бюджету для спільного несення витрат за мікро-проектами у 2012 році у зв'язку з акцентом на ЄВРО-2012 і загальнонаціональні вибори. Це могло б уповільнити темпи досягнення результатів.

10.2 Перспектива на 2012 рік

Наступні заходи будуть проводитися протягом 2012 року в межах запропонованого річного плану робіт. Пропонується орієнтовний бюджет у сумі 8 млн. дол. (5,7 млн. євро) на виконання наступних завдань:

- завершення налагодження партнерства: сільські / міські ради;
- завершення / активізація розробки структур підтримки: організацій громад, форумів місцевого розвитку і обласних координаційних рад;
- зміцнення спроможності районних ресурсних центрів;
- навчання керівників ОГ і посадових осіб місцевих / регіональних органів влади;
- підтримка мікро-проектів із соціальної / комунальної інфраструктури та енергоефективності;
- підтримка регіональних органів влади у розробці / оновленні енергетичної стратегії та підготовці технічної документації;
- завершення налагодження партнерства з вищими навчальними закладами й започаткування конкретних заходів у сфері навчання, досліджень і розробки навчальних програм;
- створення центру управління знаннями та побудова системи збору, систематизації та поширення інформації;
- розвиток агросервісних кооперативів і надання їм підтримки в сфері навчання і мікро-проектів;
- проведення заходів, пов'язаних із реалізацією стратегії;
- публікація та розповсюдження документації щодо досвіду роботи;
- відтворення методології МРГ.

Додаток I
Довідка про результати Проекту МРГ-I

Перша фаза Проекту МРГ впроваджувалася з грудня 2007 року до 6 червня 2011 року і мала бюджет 13,5 млн. євро. За цей період Проект допоміг більш ніж 1000 українських громад покращити умови проживання спільними зусиллями та у партнерстві з місцевою владою шляхом реалізації ініціатив громад, таких як енергозбереження в школах та дитячих садочках, ремонт та закупівля обладнання для сільських медичних установ, а також водопостачання.

Для того, щоб досягти поставлених цілей, Проект встановив партнерство з 25 регіонами, 209 районами та більш ніж 1100 місцевими радами (з населенням до 10000 осіб). Проект мобілізував понад 418 тис. чоловіків і жінок з більш ніж 1100 сільських громад, які об'єдналися в «організації громад» (ОГ), створені на засадах належного врядування. Ці ОГ слугували потужною платформою для ініціатив з місцевого розвитку, оснований на прагненнях людей.

Для сільських активістів і представників місцевих рад та державних службовців було організовано 1776 тренінгів та інших заходів з розбудови спроможності щодо різних аспектів сталого місцевого розвитку. У результаті члени громад визначили місцеві пріоритети у формі планів розвитку громади (ПРГ), які стали невід'ємною частиною плану місцевого розвитку і слугували основою для розробки мікро-проектів.

Організаціями громад було впроваджено 1303 мікро-проекти. 59,1% громад визначили пріоритетною задачею заходи з енергозбереження у місцевих школах і дитячих садках; 21,1% - ремонт місцевих амбулаторій та закупівлю необхідного медичного обладнання; 14,4% - прокладення або ремонт систем водопостачання; 4,5% - закупівлю шкільних автобусів; 0,9% - реалізацію проектів з охорони навколишнього природного середовища. Середня вартість мікро-проекту громади – 150 тис. грн.

На фінансування проектів громад було витрачено близько 91 млн. грн. з ресурсів ЄС/ПРООН, а ще 88 млн. грн. було виділено місцевими органами влади як паралельне фінансування. Крім того, самі громади-вигодонабувачі зібрали понад 14 млн. грн., а близько 3 млн. грн. інвестував приватний сектор.

Методологія підходу МРГ сприяла якісному вдосконаленню місцевого самоврядування, зміцненню довіри до влади та налагодженню ефективної співробітництва між громадами та владою. Ключовими інструментами цієї методології є створені структури, які забезпечують регулярний діалог у процесі спільного прийняття рішень.

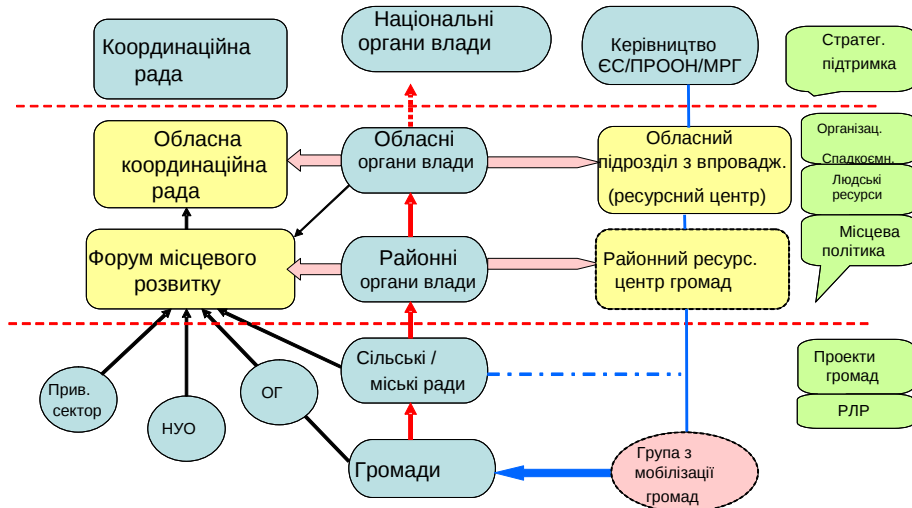
Об'єднані спільною метою, яка полягає у розвитку їхніх громад, місцеві мешканці стають активним партнером міської влади та органів місцевого самоврядування, сприяють сталому місцевому розвитку. Самоорганізація громад призвела до підвищення якості життя громадян. Вони оцінюють перспективи розвитку своїх громад як позитивні. У членів громад, працюючих над реалізацією проектів громад, зміцнюється впевненість у власних силах.

Платформою для обговорення місцевих пріоритетів є обласні координаційні ради та форуми місцевого розвитку. Вони також допомагають у координації діяльності громад, влади та підприємств як партнерів у впровадженні проектів.

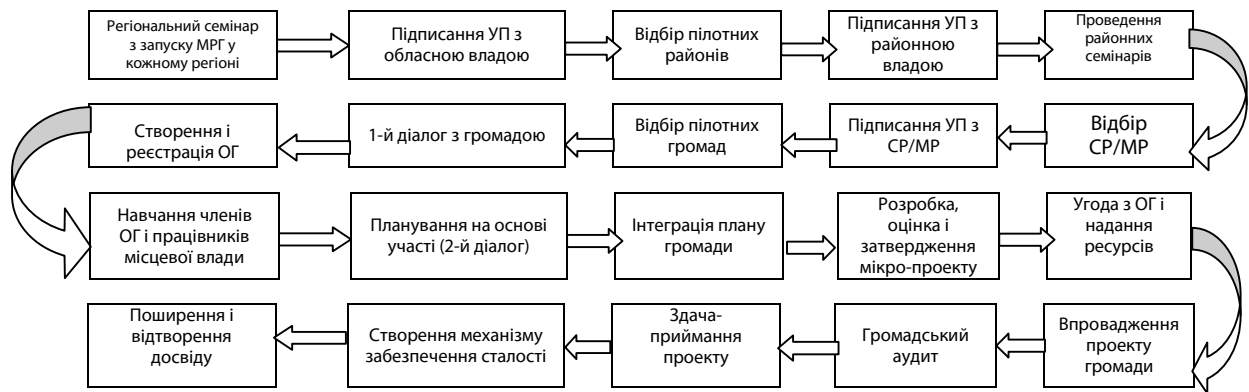
Обласні та районні ресурсні центри громад надають цінну інформаційну підтримку громадам, які прагнуть самоорганізуватися та шукають партнерів для реалізації спільних ініціатив. Ці центри акумулюють набутий досвід та інформацію про потенційних донорів, допомагають громадам реалізувати не тільки ініціативи за Проектом МРГ, а й також інші ініціативи. Ці організації допомагають відтворювати модель підходу до місцевого розвитку, орієнтованого на громаду, у неплотних громадах.

І громади, і органи влади оцінюють ці структури як високоефективні, вони готові підтримувати їхню роботу в майбутньому й дають позитивний прогноз щодо їхньої високої сталості.

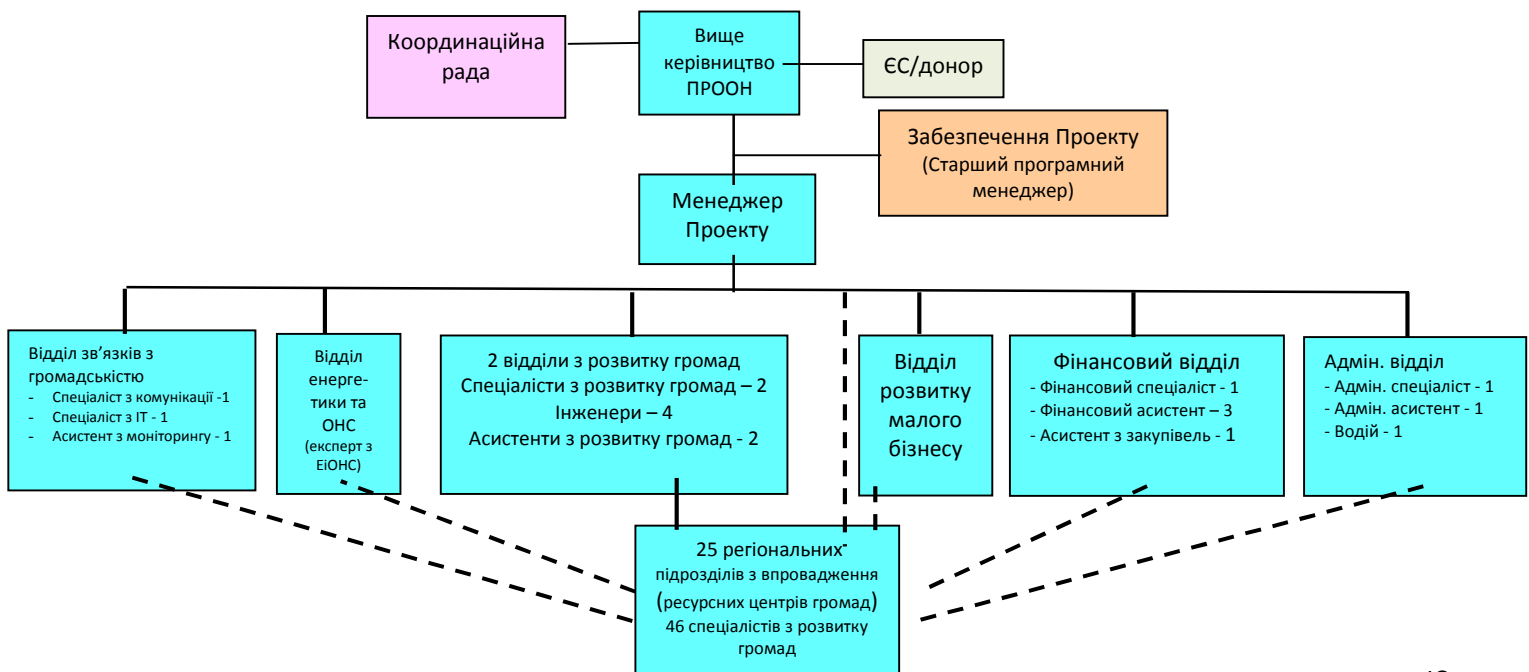
Додаток II Структури підтримки МРГ

Додаток III Процес впровадження

Додаток IV Структура управління МРГ

Основні учасники Національного запуску Проекту МРГ -II

(а) Представники Координаційної ради МРГ

1	Секретаріат Кабінету Міністрів України	МАТІЙЧИК Тетяна	Начальник відділу Департаменту забезпечення взаємодії з Верховною Радою України та регіонами, координатор МРГ від СКМУ
2	Міністерство житлово-комунального господарства	РОМАНЮК Ольга	Заступник Міністра
3	Міністерство регіонального розвитку та будівництва	ПАНАСЮК Федір	Директор Департаменту місцевого самоврядування, міжрегіонального співробітництва і адміністративно-територіальної системи
4	Міністерство економіки	ВОЛОШИН Юрій	Начальник сектора системних проектів міжнародних фінансових організацій Департаменту міжнародної технічної допомоги та співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями
5	Міністерство освіти і науки, молоді та спорту	ДАВИДОВИЧ Алла	Головний спеціаліст відділу прогнозування загальної та середньої освіти Департаменту дошкільної та середньої освіти
6	Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України	ІЛЬЯСОВ Валерій	Заступник директора Департаменту економічної політики
7	Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України	ЯКОВЛЄВ Павло	Головний спеціаліст Відділу міжнародного співробітництва
8	Державний фонд сприяння місцевому самоврядуванню в Україні, Секретаріат делегації України в Конгресі місцевих і регіональних влад Ради Європи	Представник	
9	Українська асоціація місцевих і регіональних влад	ЦИБИТОВСЬКИЙ Сергій	Головний спеціаліст з питань правової політики Секретаріату Асоціації
10	Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України»	ПАРХОМЕНКО Володимир	Директор Аналітичного центру
11	Всеукраїнська асоціація голів сільських та селищних рад	ВЕЛЬЧИНСЬКИЙ Микола	Керівник Виконавчої дирекції
12	Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування	МАЛЮГА Анжела	Завідувач Секретаріату
13	Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці	САМОЙЛИК Юлія	Головний консультант
14	Департамент науково-освітнього розвитку сільських територій	ЗАЄЦЬ Валентина	Начальник відділу
15	Українське об'єднання сільського комунального господарства «Укрсількомунгосп», Міністерство аграрної політики та продовольства	ХОМЕНКО Володимир	Начальник відділу
16	Представництво Європейського Союзу в Україні	ДІДУХ Мирослава	Менеджер Проекту від Представництва Європейського Союзу в Україні
17	Представництво Програми розвитку ООН в Україні	РІГЕР Рікарда	Директор Представництва
18	Представництво Програми розвитку ООН в Україні	БЕРДИЄВ Берді	Помічник Директора Представництва
19	Проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду»	САХ Джейсінгх	Міжнародний менеджер Проекту
20	Представництво Програми розвитку	ПАНОВА Елена	Заступник Директора Представництва

	ООН в Україні		
--	---------------	--	--

(б) Перелік учасників від областей

1	Черкаська обласна державна адміністрація	КУЛИК Майя Олегівна	Заступник начальника Управління зовнішніх зв'язків і європейської інтеграції
2	Чернігівська обласна державна адміністрація	ГУДОК Наталя Олегівна	Керівник інвестиційного департаменту Головного управління економіки
3	Чернівецька обласна державна адміністрація	КУРЕННОЙ Сергій	Керівник Департаменту зовнішніх зв'язків
4	Дніпропетровська обласна рада	МАЄТНИЙ Олександр	Начальник відділу місцевого самоврядування
	Дніпропетровська обласна державна адміністрація	ДЕМЧИК Олександр Ігорович	Представник
5	Івано-Франківська обласна державна адміністрація	ЛИСТВАН Михайло Йосипович	Головний спеціаліст Управління зовнішніх економічних зв'язків та інвестицій
6	Харківська обласна державна адміністрація	КАРТИШЕВ Сергій Вікторович	Заступник начальника Головного управління зовнішніх економічних зв'язків та інвестицій
7	Херсонська обласна державна адміністрація	КОТЕНКОВ Василь Михайлович	Заступник Голови
8	Хмельницька обласна державна адміністрація	ХОМЕНКО Марія Василівна	Перший заступник начальника Головного управління економіки
9	Кіровоградська обласна державна адміністрація	ЛОБАНОВА Світлана Василівна	Перший заступник начальника Головного управління економіки
10	Київська обласна державна адміністрація	ЛИТВИН Владислав Володимирович	Начальник Управління іноземних інвестицій та спеціальних економічних зон
11	Луганська обласна державна адміністрація	АТЮШКІН Юрій Анатолійович	Начальник Управління європейської інтеграції
12	Львівська обласна державна адміністрація	РУДНИЦЬКИЙ Степан Віталійович	Заступник начальника Організаційного управління
13	Миколаївська обласна державна адміністрація	МУРАХОВСЬКА Людмила Петрівна	Начальник відділу Управління економіки
14	Одеська обласна державна адміністрація	ТКАЧЕНКО Олексій Олександрович	Головний спеціаліст Управління європейської та регіональної політики
15	Полтавська обласна державна адміністрація	ОРЛОВ Дмитро Вадимович	Начальник Управління зовнішніх зв'язків
16	Рівненська обласна рада	ЧУПРИНА Олександр Петрович	Заступник Голови обласної ради
17	Сумська обласна рада	ГОНЧАРОВ Юрій Олегович	Радник Голови обласної ради
18	Тернопільська обласна державна адміністрація	ГЕЦКО Василь Володимирович	Начальник Головного управління економіки
19	Вінницька обласна державна адміністрація	ГИЖКО Андрій Петрович	Начальник Головного управління економіки
20	Волинська обласна рада	ЯЦЕНЮК Алла Станіславівна	Начальник відділу бюджету, економічної політики та проектної діяльності
21	Закарпатська обласна державна адміністрація	ТЕРЕЛЯ Віктор Іванович	Заступник начальника Головного управління аграрного і промислового розвитку
22	Житомирська обласна державна адміністрація	ГРАДОВСЬКИЙ Віктор Михайлович	Начальник відділу зовнішніх зв'язків Головного управління економіки

Додаток VI
Регіональні семінари та підписання МВ

№	Область	Дата регіонального семінару	Дата підписання угоди про партнерство	
			Областю	ПРООН
1	Донецька	23 червня	25 липня 2011 р.	27 липня 2011 р.
2	Луганська	24 червня	5 липня 2011 р.	20 липня 2011 р.
3	АРК	25 червня	22 липня 2011 р.	22 липня 2011 р.
4	Миколаївська	30 червня	30 червня 2011 р.	20 липня 2011 р.
5	Сумська	7 липня	1 липня 2011 р.	20 липня 2011 р.
6	Тернопільська	4 липня	4 липня 2011 р.	20 липня 2011 р.
7	Хмельницька	4 липня	5 липня 2011 р.	20 липня 2011 р.
8	Черкаська	5 липня	5 липня 2011 р.	5 липня 2011 р.
9	Житомирська	5 липня	4 жовтня 2011 р.	4 жовтня 2011 р.
10	Кіровоградська	6 липня	6 липня 2011 р.	20 липня 2011 р.
11	Чернігівська	6 липня	7 липня 2011 р.	20 липня 2011 р.
12	Дніпропетровська	7 липня	7 липня 2011 р.	20 липня 2011 р.
13	Запорізька	8 липня	8 липня 2011 р.	20 липня 2011 р.
14	Вінницька	8 липня	8 липня 2011 р.	20 липня 2011 р.
15	Полтавська	11 липня	11 липня 2011 р.	20 липня 2011 р.
16	Львівська	11 липня	11 липня 2011 р.	20 липня 2011 р.
17	Закарпатська	12 липня	12 липня 2011 р.	12 липня 2011 р.
18	Харківська	12 липня	12 липня 2011 р.	12 липня 2011 р.
19	Волинська	13 липня	13 липня 2011 р.	20 липня 2011 р.
20	Рівненська	14 липня	14 липня 2011 р.	21 липня 2011 р.
21	Херсонська	14 липня	14 липня 2011 р.	20 липня 2011 р.
22	Івано-Франківська	15 липня	15 липня 2011 р.	21 липня 2011 р.
23	Одеська	15 липня	15 липня 2011 р.	15 липня 2011 р.
24	Київська	19 липня	19 липня 2011 р.	19 липня 2011 р.
25	Чернівецька	19 липня	19 липня 2011 р.	21 липня 2011 р.

Додаток VII
Налагодження партнерства

Область	Відбір районів						УП, підписані районами	Районні семінари	Відбір СР/МР						УП, підписані СР/МР	Відбір громад			
	Виділена квота	Отримано заявок	К-ть відібраних районів	Райони МРГ-І	Нові райони	Райони в резерві			Виділена квота	Отримано заявок	К-ть відібраних СР/МР	СР/МР МРГ-І	Нові СР/МР	СР/МР у резерві		Виділена квота	Відібрано громад	Громади МРГ-І	Нові громади
АРК	8	13	8	5	3	2	8	8	32	82	32	9	23	0	30	32	32	9	23
Черкаська	9	20	9	3	6	3	9	9	39	171	39	4	35	0	39	38	38	4	34
Чернігівська	6	44	6	3	3	3	6	6	25	79	25	3	22	0	25	25	25	3	22
Чернівецька	6	11	6	6	0	3	4	4	24	53	24	6	18	17	12	24	0	0	0
Дніпропетровська	9	44	9	3	6	2	9	9	37	84	38	6	32	0	37	36	38	5	33
Донецька	10	17	10	4	6	4	10	10	42	109	42	4	38	34	42	42	40	4	36
Івано-Франківська	9	17	9	5	4	3	9	9	36	197	36	6	30	0	28	36	36	6	30
Харківська	6	46	6	2	4	3	6	6	26	67	26	4	22	18	24	24	24	2	22
Херсонська	8	16	8	4	4	2	8	8	32	73	32	7	25	0	32	32	32	7	25
Хмельницька	8	20	8	5	3	3	8	8	32	187	32	8	24	33	32	32	32	6	26
Кіровоградська	8	21	8	4	4	5	8	8	33	128	33	8	25	27	33	33	33	8	25
Київська	6	15	6	3	3	2	6	6	24	59	24	6	18	12	24	25	24	6	18
Луганська	9	18	9	3	6	3	9	9	36	98	36	4	32	62	36	36	36	4	32
Львівська	8	38	8	5	3	3	8	8	38	105	38	8	30	0	38	38	38	8	30
Миколаївська	9	17	9	4	5	7	9	9	36	125	36	5	31	0	36	36	36	2	34
Одеська	8	23	8	2	6	3	8	8	32	92	32	4	28	24	32	32	32	2	30
Полтавська	8	21	8	3	5	4	8	8	33	95	33	8	25	25	33	33	33	7	26
Рівненська	8	15	8	4	4	2	8	8	32	145	32	8	24	17	32	32	32	6	26
Сумська	9	18	9	5	4	3	9	9	38	109	38	11	27	0	38	31	38	10	28
Тернопільська	9	15	9	5	4	3	9	9	37	165	37	5	32	37	37	37	37	5	32
Вінницька	6	24	6	4	2	4	6	6	33	72	33	7	26	0	0	33	33	7	26
Волинська	9	16	9	5	4	3	9	9	41	152	41	8	33	27	41	41	41	8	33
Закарпатська	9	13	9	5	4	3	9	9	36	100	36	8	28	0	36	36	36	8	28
Запорізька	9	19	9	5	4	3	9	9	36	167	36	12	24	18	36	36	36	18	18
Житомирська	6	36	6	3	3	0	6	6	24	84	24	2	22	12	0	24	0	0	0
Разом	200	557	200	100	100	76	198	198	835	2798	835	161	674	363	753	835	782	145	637

Додаток VIII
Створення структур підтримки

Область	Створення ОГ							ФМР				ОКР		Ресурсні центри		
	Виділена квота	Створено ОГ	Цільові ДГ	ДГ-учасники	Разом членів	Чоловіки	Жінки	ФМР з МРГ-І	Новостворені ФМР	Усього ФМР	Засідань ФМР	Перенесені ОКР	Засідання ОКР	Обласні РЦ (перенесені)	перенесені районні РЦ	Нові районні РЦ
АРК	32	29	8564	7734	10597	4241	6356	5	3	8	2	1	1	0	5	3
Черкаська	38	4	1630	1630	3290	1472	1818	3	6	9	9	0	0	1	3	6
Чернігівська	25	25	11597	6699	28849	14024	14825	3	3	6	7	0	0	1	3	3
Чернівецька	24	0	0	0	0	0	0	6	0	6	0	0	0	1	0	0
Дніпропетровська	36	38	5859	2879	11584	4924	6660	3	6	9	13	1	1	1	3	6
Донецька	42	44	10153	8729	9122	3987	5135	4	6	10	11	0	0	1	4	4
Івано-Франківська	36	36	6000	4861	2191	890	1301	5	4	9	6	0	0	1	4	5
Харківська	24	24	1224	1053	1053	385	668	4	5	9	11	1	1	1	4	5
Херсонська	32	32	5102	4257	12296	5604	6692	4	4	8	11	0	0	1	4	4
Хмельницька	32	32	3475	2983	3629	1749	1880	5	3	8	10	1	1	1	1	2
Кіровоградська	33	33	8132	4891	5309	2065	3244	0	4	4	14	0	0	1	0	1
Київська	25	24	11768	9974	10020	4218	5802	3	3	6	12	0	0	0	3	3
Луганська	36	36	21089	13445	17549	7001	10548	3	6	9	9	2	2	1	3	6
Львівська	38	28	12724	6901	6285	2803	3482	5	3	8	11	1	1	1	5	3
Миколаївська	36	36	10717	3721	4519	1687	2832	4	5	9	9	0	0	1	4	5
Одеська	32	32	9147	7078	8511	3488	5023	2	0	2	2	1	1	1	2	1
Полтавська	33	33	4043	1164	2149	962	1187	3	5	8	14	1	1	1	3	5
Рівненська	32	32	14357	12166	18431	8694	9737	4	4	8	12	0	0	1	4	4
Сумська	31	34	3454	3220	3120	1333	1787	8	2	10	7	0	0	1	8	2
Тернопільська	37	37	11879	11759	32715	15103	17612	5	4	9	10	0	0	1	5	4
Вінницька	33	6	3309	704	744	286	458	4	2	6	5	0	0	1	4	0
Волинська	41	39	9042	9042	9042	3980	5062	2	1	3	5	2	2	1	2	7
Закарпатська	36	36	35362	28786	28786	9483	19303	5	4	9	18	0	0	1	5	0
Запорізька	36	36	2158	1556	2815	1258	1557	5	4	9	18	0	0	1	5	4
Житомирська	24	0	0	0	0	0	0	3	0	3	0	0	0	1	3	3

Разом	835	704	210785	155232	232606	100126	133475	98	87	185	226	11	11	23	87	86
--------------	------------	------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	-----------	-----------	------------	------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Додаток ІХ
Розбудова спроможності

Область	Тренінги																			
	Кількість тренінгів	Вид тренінгу									Учасники (з повтором)					Учасники (без повтору)				
		Управління ОГ	Управління фінансами	Планування	Підготовка МП	Впровадження МП	Система оцінки на основі участі (СОУ)	Громадський аудит	Передача і сталість МП	Інше	Чоловіки	Жінки	Усього	Члени ОГ	Органи влади	Чоловіки	Жінки	Усього	Члени ОГ	Органи влади
АРК	29	8	8	3	0	3	3	0	3	1	440	660	440	955	145	96	223	319	232	87
Черкаська	21	9	9	0	0	0	0	0	0	3	86	134	86	98	122	86	134	220	98	122
Чернігівська	22	6	6	6	0	0	3	0	0	1	96	127	96	205	18	96	137	233	215	18
Чернівецька	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дніпропетровська	33	6	6	8	0	2	10	0	0	1	132	424	132	450	106	97	275	372	349	23
Донецька	34	9	10	6	0	4	3	1	0	1	299	757	1056	717	339	76	194	270	86	184
Івано-Франківська	16	5	5	5	0	0	0	0	0	1	169	216	385	275	110	36	39	75	68	7
Харківська	18	6	6	6	0	0	0	0	0	0	103	121	224	192	32	71	79	150	132	18
Херсонська	26	8	8	8	0	0	2	0	0	0	49	116	165	140	25	86	131	217	173	44
Хмельницька	22	8	8	5	0	1	0	0	0	0	55	107	162	121	41	71	79	150	132	18
Кіровоградська	22	8	8	3	0	0	3	0	0	0	110	157	267	205	62	110	157	267	205	62
Київська	18	6	6	6	0	0	0	0	0	0	159	289	448	357	91	92	146	238	214	24
Луганська	40	14	14	8	0	0	4	0	0	0	98	218	316	258	58	98	218	316	258	58
Львівська	15	10	2	2	0	0	0	0	0	1	154	214	368	290	78	97	134	231	197	34
Миколаївська	27	9	9	9	0	0	0	0	0	0	178	219	397	326	71	43	53	96	81	15
Одеська	23	7	8	8	0	0	0	0	0	0	143	270	413	317	96	80	155	235	192	43
Полтавська	34	8	8	8	0	0	9	0	0	1	363	371	734	563	171	109	101	210	121	89
Рівненська	21	8	8	5	0	0	0	0	0	0	254	301	555	444	111	86	131	217	173	44
Сумська	18	6	6	6	0	0	0	0	0	0	224	284	508	410	98	19	22	41	32	9
Тернопільська	20	8	8	3	0	1	0	0	0	0	133	235	368	255	113	57	98	155	106	49
Вінницька	13	3	4	1	0	2	3	0	0	0	86	114	200	145	55	86	114	200	145	55
Волинська	15	6	6	3	0	0	0	0	0	0	84	118	202	178	24	31	47	78	62	16
Закарпатська	27	11	11	2	0	2	0	0	0	1	314	382	696	498	198	124	129	253	189	64
Запорізька	122	28	28	28	0	0	19	19	0	0	476	739	1215	1121	94	159	273	432	338	94
Житомирська	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	11	11	22	1	21	0	0	0	0	0
Разом	639	198	193	139	0	15	59	20	3	12	4216	6584	10800	8521	2279	1906	3069	4975	3798	1177

Додаток Х
Галуzeвий розподіл пріоритетів громад

	Кількість цільових ПРГ	К-ть ОГ з підготовленими /перенесеними ПРГ	Галуzeвий розподіл пріоритетів громад					Інтеграція плану	
			Енерго- збереження	Водопоста- чання	ФАП	Навколишнє середовище	Усього	Затверджено СР/МР	Схвалено на ФМР
АРК	32	29	25	2	2	0	29	29	4
Черкаська	38	4	4	0	0	0	4	4	4
Чернігівська	25	25	21	2	2	0	25	25	8
Чернівецька	24	0	0	0	0	0	0	0	0
Дніпропетровська	36	23	23	0	0	0	23	23	10
Донецька	42	11	10	0	1	0	11	11	11
Івано-Франківська	36	20	14	2	2	2	20	20	20
Харківська	24	26	22	0	3	1	26	24	2
Херсонська	32	27	17	9	1	0	27	27	12
Хмельницька	32	7	7	0	0	0	7	7	7
Кіровоградська	33	25	20	3	2	0	25	25	9
Київська	25	24	18	1	5	0	24	24	24
Луганська	36	36	27	1	7	1	36	36	36
Львівська	38	8	8	0	0	0	8	8	8
Миколаївська	36	24	15	7	2	0	24	24	24
Одеська	32	32	22	7	1	2	32	18	2
Полтавська	33	33	24	8	1	0	33	33	33
Рівненська	32	22	14	1	7	0	22	22	22
Сумська	31	29	14	12	3	0	29	29	25
Тернопільська	37	18	17	0	0	1	18	8	8
Вінницька	33	6	6	0	0	0	6	6	6
Волинська	41	15	10	1	4	0	15	15	13
Закарпатська	36	36	30	2	4	0	36	28	28
Запорізька	36	36	25	11	0	0	36	36	5
Житомирська	24	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом	835	516	393	69	47	7	516	482	321

Додаток XI
Мікро-проекти

	Цільова кількість МПП	МПП, схвалені ФМР	МПП, направлені до МРГ	МПП, оцінені та затверджені МРГ	Участь у фінансуванні затверджених МП (грн.)							Галузевий розподіл затверджених МПП					Кількість вигодонабувачів			Вигодонабувач-установа		
					ОГ	СР/МР	Районна влада	Регіональна влада	Приватний сектор	МРГ	Усього	Енерго-збереження	Водопостачання	Охорона здоров'я	Навколишнє середовище	Усього	Усього	Чоловіки	Жінки	Школа/дитсадок	Лікарня	Громада
АРК	32	4	2	2	22965	199754	68232	0,00	0,00	155420	446371	2	0	0	0	2	2058	966	1092	2	0	0
Черкаська	38	3	3	3	60622	95175	37239	7315	48946	180800	430097	3	0	0	0	3	3290	1472	1818	3	0	0
Чернігівська	25	5	5	3	107375	62142	257599	0,00	0,00	239700	666816	2	1	0	0	3	2732	1297	1435	2	0	1
Чернівецька	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	287161	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дніпропетровська	36	10	10	10	88211	396569	305052	114000	28356	697153	1629341	10	0	0	0	10	12916	5882	7034	6	0	4
Донецька	42	11	11	10	88362	797060	72000	0,00	0,00	794616	1752038	9	0	1	0	10	18381	8469	9912	9	1	0
Ів.-Франківська	36	13	13	6	66386	10000	447371	0,00	0,00	479400	1003157	5	0	1	0	6	27078	10932	16146	5	1	0
Харківська	24	2	1	2	39909	69275	35000	0,00	0,00	142977	287161	1	0	1	0	2	1457	655	802	1	1	0
Херсонська	32	10	4	5	43859	298283	127000	0,00	0,00	363239	832381	4	1	0	0	5	3113	1381	1732	4	0	1
Хмельницька	32	7	7	5	83104	81301	590692	0,00	84486	381604	1221187	5	0	0	0	5	7234	3380	3854	5	0	0
Кіровоградська	33	5	5	5	96209	133000	378400	0,00	44347	382700	832381	4	0	1	0	5	4697	2229	2468	4	1	0
Київська	25	3	3	3	26095	15760	134987	0,00	54637	238251	1034656	3	0	0	0	3	3532	1596	1936	3	0	0
Луганська	36	11	10	10	121767	38000	811863	0,00	85075	776096	469730	7	0	2	1	10	15673	7097	8576	6	2	2
Львівська	38	8	8	7	58396	163286	386393	0,00	16000	458814	940831	7	0	0	0	7	10362	4868	5494	6	0	1
Миколаївська	36	8	7	6	56374	79335	413739	0,00	0,00	467630	1017078	5	0	1	0	6	8067	3246	4821	5	1	0
Одеська	32	2	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Полтавська	33	17	7	3	25176	34815	232016	38410	0,00	172634	503051	2	1	0	0	3	2112	965	1147	1	0	2
Рівненська	32	5	5	5	74212	72000	277818	0,00	0,00	383074	807104	5	0	0	0	5	10443	4960	5483	4	1	0
Сумська	31	7	7	5	339874	219091	423819	71435	0,00	383720	751038	3	2	0	0	5	2459	1055	1404	2	0	3
Тернопільська	37	8	8	6	162248	0,00	496512	0,00	19753	463260	1141773	6	0	0	0	6	5814	2809	3005	6	0	0
Вінницька	33	6	6	3	16363	11803	122072	0,00	13000	160045	120699	3	0	0	0	3	2347	1135	1212	1	0	2
Волинська	41	13	8	2	17705	6000	70900	72450	0,00	95880	262935	1	0	1	0	2	4543	1909	2634	1	1	0
Закарпатська	36	8	8	7	138080	783900	379595	0,00	0,00	557811	606923	6	0	1	0	7	16924	8057	8867	6	1	0
Запорізька	36	4	4	4	42857	30000	241605,00	0,00	20000	272461	606923	3	1	0	0	4	4924	2409	2515	1	0	3
Житомирська	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом	835	170	142	112	1601133	3414668	6009097	266599	401600	7923457	19616554	96	6	9	1	112	146704	66543	80161	83	10	19

Додаток XII
Висвітлення у ЗМІ та медіа-заходи

	Медіа-заходи	Висвітлення у ЗМІ					Публікації			
		Газети	ТВ	Радіо	Електронні ЗМІ	Усього	Веб-сайти партнерів	Інформ. бюлетень	К-ть друкованих копій	К-ть електронних копій
АРК	10	14	8	7	22	51	40	0	0	0
Черкаська	6	18	8	4	13	43	35	1	100	50
Чернігівська	9	1	4	4	3	12	19	2	35	40
Чернівецька	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дніпропетровська	11	31	11	2	3	47	5	2	0	68
Донецька	12	22	10	3	1	36	42	0	0	0
Івано-Франківська	11	31	16	15	42	104	22	6	850	117
Харківська	8	9	6	2	11	25	16	2	1	2
Херсонська	9	7	4	1	7	19	8	0	0	0
Хмельницька	10	28	20	12	0	60	64	2	480	26
Кіровоградська	1	9	0	4	1	14	12	1	100	100
Київська	39	51	11	5	6	73	25	3	510	11
Луганська	12	21	5	8	59	93	32	4	3090	113
Львівська	9	29	6	8	18	61	44	0	0	0
Миколаївська	11	17	10	3	13	43	10	14	2230	368
Одеська	10	27	2	2	7	38	11	0	0	0
Полтавська	10	33	18	84	11	146	37	3	290	120
Рівненська	19	33	14	32	45	124	46	2	50	107
Сумська	10	9	6	20	5	40	16	1	100	10
Тернопільська	10	23	6	11	7	47	28	4	48	110
Вінницька	3	10	1	2	4	17	14	5	325	175
Волинська	15	15	3	1	30	49	9	1	1	1
Закарпатська	9	22	4	0	32	58	31	4	1050	1050
Запорізька	12	16	7	4	1	28	8	10	550	10
Житомирська	8	9	4	2	1	16	6	3	210	42
Разом	265	485	184	236	342	1244	580	70	10020	2520